

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

факультет іноземних мов

кафедра англійської мови

**Формування комунікативної компетентності учнів середньої школи
засобами ІКТ**

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконала:

студентка 6 курсу, 607 групи

Доманчук Дар'я

Керівник: доц., к.ф.н. Мігорян О. В.

До захисту допущено

на засіданні кафедри

Протокол № _____ від _____ 2023 р.

Зав. кафедрою _____ проф., д.ф.н. Єсипенко Н. Г.

Чернівці – 2023

Abstract

ДОМАНЧУК, Дар'я. 2023. Інформаційно-комунікаційні технології у формуванні граматичної компетентності учнів загальноосвітнього навчального закладу [Магістерська робота]. – Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Факультет іноземних мов. Науковий керівник: доцент, канд. наук Мігорян Ольга. Чернівці: ЧНУ. 2023. 98 с.

Загальновідомо, що однією з найважливіших вимог у навчанні англійської мови в базові загальноосвітній школі є досягнення учнями комунікативної компетентності, що в майбутньому уможливить адаптування та інтеграцію в соціальне життя за допомогою навичок самовираження та ведення комунікації. Ось чому, оновлені стандарти навчання англійської мови вказують на необхідність умінь учнів застосовувати їхні навички говоріння у різних життєвих ситуаціях. І оскільки, сучасний світ не можливо уявити без засобів інформаційно-комунікаційних технологій, то інтеграція їх в навчальний процес може бути не лише вагомою, але й дуже ефективною. Таким чином, метою цієї наукової роботи є дослідження специфіки формування комунікативної компетентності учнів середньої школи засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключові слова: компетентність, комунікативна компетентність, інформаційно-комунікаційні технології.

Abstract

DOMANCHUK, Daria. 2023. Information and communication technologies in the formation of communicative competence of students in a secondary school [Master's thesis]. – Yurii Fedkovych Chernivtsi National University. Faculty of Foreign Languages. Academic supervisor: Ph.D. Olha Mihorian. Chernivtsi: ChNU. 2023. 98 p.

It is well known that one of the most important requirements in teaching English in a basic secondary school is the students' achievement of communicative competence, which in the future will enable adaptation and integration into social life with the help of self-expression and communication skills. That is why, the updated standards of English language teaching indicate the need for students to be able to apply their speaking skills in various life situations. And since it is impossible to imagine the modern world without the means of information and communication technologies, their integration into the educational process can be not only important, but also very effective. Thus, the purpose of this scientific work is to study the specifics of the formation of communicative competence of secondary school students by means of information and communication technologies.

Key words: competence, communicative competence, information and communication technologies.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Доманчук Дар'я
(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	11
1.0 Вступні зауваження.....	11
1.1 Поняття компетентності та її характеристика.....	11
1.2 Іншомовна комунікативна компетентність: сутність, компоненти	13
1.3 Комунікативна компетентність як завдання розвитку особистості в підлітковий період	18
Висновки до розділу 1.....	22
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	23
2.0 Вступні зауваження.....	23
2.1 Поняття інформаційно-комунікаційних технологій.....	23
2.2 Місце інформаційно-комунікаційних технологій в освітній галузі.....	27
2.3 Можливості використання ІКТ для формування комунікативної компетентності учнів середньої школи на уроках англійської мови.....	32
Висновок до розділу 2.....	38
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ МЕТОДІВ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІКТ.....	39
3.0 Вступні зауваження.....	39
3.1 Характеристика онлайн застосунків для формування комунікативної компетентності учнів середніх класів на уроках англійської мови.....	39
3.2 Організація проведення пробного навчання з формування англомовної комунікативної компетентності учнів 8 класу засобами ІКТ.....	44
3.2. Експериментальна перевірка та інтерпретація результатів запровадження	

розробленої методики	59
Висновок до розділу 3.....	63
ВИСНОВКИ.....	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
ДОДАТКИ.....	74

ВСТУП

Загальновідомо, що базова середня освіта має на меті не лише давати знання, але й розвивати індивіда як соціалізовану особистість із власним сформованими світоглядом та навичками для саморозвитку. Тому, відповідно, типові програми з іноземних мов для середньої загальноосвітньої школи також відповідають цим вимогам та модернізованим змінам нинішнього світу. Чи не найважливішою метою на уроках англійської мови в базовій школі є формування комунікативної компетентності учнів, що в майбутньому формує в навички самовираження та ведення діалогу, які є просто необхідними в повсякденному сучасному житті. Вміння використовувати комунікативні навички у реальних життєвих ситуаціях є основною ціллю оновлених стандартів навчання англійської мови.

Засоби інформаційно-комунікаційних технологій стали невід'ємною частиною уроків англійської мови за останні 5 років. Діти народжені в технологічному світі потребують чогось новітнього і у сфері освіти, тому заняття із використанням різних інформаційно-комунікаційних технологій є не лише цікавими та мотивуючими, але дуже ефективними. Сьогодні чи не щодня з'являються нові додатки та онлайн застосунки для навчання різних компетентностей, актуальність та дієвість яких потребують дослідження та уточнення.

Актуальність теми зумовлена її важливим місцем у дослідженні ефективних методик викладання англійської мови, як іноземної, які б показували великий успіх в умовах сучасного прогресивного навчання, адже учні здобувають не лише комунікативні вміння, але й формують хороші навички володіння цифровими технологіями, що сьогодні є обов'язковим.

Мета дослідження полягає у дослідженні специфіки формування комунікативної компетентності учнів середньої школи на уроках англійської мови засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

У цій роботі розв'язуються конкретні завдання для досягнення поставленої мети:

- розкрити сутність поняття «компетентність» та «іншомовна комунікативна компетентність» та їх характеристики;
- описати можливості використання інформаційно-комунікаційних технологій для формування комунікативної компетентності учнів середньої школи;
- охарактеризувати онлайн застосунки для формування комунікативної компетентності учнів середніх класів на уроках англійської мови;
- провести пробне навчання з формування англомовної комунікативної компетентності учнів середніх класів засобами інформаційно-комунікаційних технологій та здійснити аналіз результатів виконаної роботи.

Об'єктом аналізу є комунікативна компетентність. **Предмет** аналізу – реалізація формування комунікативних навичок учнів середніх класів засобами інформаційно-комунікаційних технологій на уроках англійської мови.

Методи дослідження – *теоретичні* – вивчення та аналіз науково-педагогічної і методичної літератури, законодавчих документів для аналізу становлення проблеми формування комунікативної компетентності учнів середньої школи; аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, індуктивний метод для розгляду позиції та завдань учителя у формуванні в учнів середніх класів комунікативних навичок засобами ІКТ; *емпіричні* – вивчення методів формування комунікативної компетентності учнів середньої школи, спостереження, опитування (бесіди з учителями й учнями, тестування учнів), констатувальний експеримент для організації пробного навчання з формування комунікативної компетентності учнів середніх класів засобами ІКТ.

Наукова новизна роботи полягає у тому, що обґрунтовано теоретико-методологічні основи формування англомовної комунікативної компетентності засобами інформаційно-комунікаційних технологій на уроках іноземної мови у

середніх класах; в умовах прогресивної освіти, паралельно із вивченням мови з академічної точки зору, діти все більш пристосовуються до роботи із цифровими технологіями, що пришвидшить їх соціалізацію та саморозвиток.

Теоретична цінність роботи полягає у тому, що дослідження специфіки формування англомовної комунікативної компетентності засобами інформаційно-комунікаційних технологій на уроках у середній школі провокує гостру необхідність у подальших теоретико-методологічних дослідженнях в напрямку сучасного та прогресивного навчання англійської мови в системі Нової української школи. Цю методику можна застосовувати для реалізації формування різних мовних компетентностей.

Практична цінність полягає у можливості використовувати положення розробленої методики та її висновків на лекційних та семінарських заняттях з методики викладання іноземної мови в сучасній школі.

Особистий внесок полягає у створенні рекомендаційного списку ефективних онлайн застосунків та програм, спрямованих на формування та розвиток англомовної комунікативної компетентності учнів середньої школи, із додаванням досліджених нами їхніх переваг та можливих недоліків, а також у розробці та реалізації комплексного та систематичного підходу до навчання навичок комунікації учнів середньої школи на уроках англійської мови з використанням мобільних застосунків.

Апробація роботи – тези «Формування комунікативної компетентності учнів середньої школи засобами ІКТ» представлені на студентській науковій конференції у квітні 2023 року у місті Чернівці та опубліковані у збірнику «Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (2023 р).

Структура: робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У **вступі** обґрунтовується актуальність дослідження, встановлюється його зв'язок з науковими темами, формулюється мета, завдання, об'єкт, предмет, наукова новизна, теоретична та практична цінність дослідження.

У **першому розділі** розкривається сутність поняття компетентності та іншомовної комунікативної компетентності, їх компоненти та характеристика, а також характеризується комунікативна компетентність як завдання розвитку особистості в підлітковий період.

У **другому розділі** розкривається поняття інформаційно-комунікаційних технологій та описуються можливості використання інформаційно-комунікаційних технологій для формування комунікативної компетентності учнів середньої школи.

У **третьому розділі** надається характеристика онлайн застосунків для формування комунікативної компетентності учнів середніх класів на уроках англійської мови, проводиться експериментальна робота з формування англійської комунікативної компетентності учнів середніх класів засобами інформаційно-комунікаційних технологій, а також відбувається перевірка та інтерпретація результатів запровадження розробленої методики.

У **загальних висновках** подаються підсумки та результати дослідження.

Додатки фіксують кількісні співвідношення.

Список використаної літератури налічує 71 джерело.

РОЗДІЛ 1.

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

1.0 Вступні зауваження

У даному розділі розкривається сутність поняття компетентності та іншомовної комунікативної компетентності, їх компоненти та характеристика, а також характеризується комунікативна компетентність як завдання розвитку особистості в підлітковий період.

1.1 Поняття компетентності та її характеристика

Оригінальне визначення освіти, орієнтованої на компетентності, було розроблено в 2011 році на Національному саміті К-12 «Освіта на основі компетентностей» [50]. Саміт проводив Інститут Аврора (колишній iNACOL) та Рада керівників державних шкіл, у якій беруть участь понад 100 новаторів і практиків освіти. Робоче визначення допомогло побудувати поле та створити спільне розуміння ключових елементів на основі компетентнісної системи між зацікавленими сторонами, які працювали окремо та називали подібні реформи різними іменами – «освіта, заснована на компетентностях, це освіта майстерності, професійних навичок і результатів» [50].

Освіта, орієнтована на компетентностях – це інноваційний підхід у сучасній освіті, який організовує академічний зміст або викладання відповідно до компетенцій, тобто того, що учень чи студент знає та вміє робити, а не за більш традиційною схемою навчання [54, с. 2].

Безсумнівно, інтерес до концепції компетентнісного навчання в сферах освіти, навчання та професійного розвитку постійно зростає. Прийнято вважати, що компетентності перевищують рівень знань і навичок, і саме вони відповідають за ефективне застосування наявних знань і навичок у конкретному контексті. На жаль, поряд із цією тенденцією термін «компетентність» використовується по-різному, що викликає певну плутанину.

В останні роки формування компетентностей стало центральним питанням базової освіти. Традиційний акцент на фактичному знанні як такому більше не відповідає вимогам суспільства, що постійно змінюється. Навіть навчання застосування чітко визначених знань належним і продуктивним способом видається недостатнім для процесу соціалізації індивіда та майбутнього фахівця. Поняття компетентності тісно пов'язане зі здатністю «долати труднощі» [39, с. 154].

Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) через програму міжнародного оцінювання студентів (PISA) провела велику роботу над визначенням компетентностей і створила основу для порівняння компетентностей студентів з метою оцінювання. Про це йдеться у звіті PISA: «компетентність – це більше, ніж просто знання та навички, вона передбачає здатність задовольняти складні вимоги, спираючись на психосоціальні ресурси (включаючи вміння та ставлення) у певному контексті. Наприклад, уміння ефективно спілкуватися є компетентністю...» [43].

В одній із перших дискусій у літературі про компетентність Чомскі (в праці 1965 року) розрізняє «компетентність (знання мови мовцем-слухачем) і результативність (фактичне використання мови в конкретних ситуаціях)» [23, с. 4]. Науковець говорить про важливість формування граматичної компетентності для подальшого формування навичок комунікації. За словами Чомскі, відхилення від ідеалу в фактичному виконанні не відображають компетентність: «Грамматика мови має на меті бути описом внутрішньої компетентності ідеального мовця-слухача» [23, с. 4]. Точка зору Чомскі полягає в тому, що будь-які помилки у продукуванні мови можуть бути пов'язані з одним із багатьох елементів, включаючи компетентність, які впливають на продуктивність.

Багато іноземних дослідників займаються вивченням питання визначення компетентності в освіті. Компетентність – це «високо цінована кваліфікація, яка пояснює ефективне використання своїх знань і навичок у конкретному,

завичай складному контексті» [48]. Очевидно, що компетентності потрібні для вирішення складних багатовимірних проблем, де немає прямих підходів. Визначення Уайта є схожим, адже пов'язує компетентність з ідеєю «самооцінки»: компетентність розглядається як наслідок того, що людина відчуває після успішного виконання завдання або курсу навчання. Компетентність, на його думку, тлумачиться як результат задовільної «ефективності», яка є потягом або мотивацією мати очевидний вплив на оточення [58, с. 104-108]. Слід зазначити, що поняття компетентності не стосується виключно освіти, але широко використовується в сферах професійної практики, управління персоналом та ділового адміністрування.

Питання компетентності досліджували і вітчизняні науковці. Ю. Татура, до прикладу, визначає компетентність як «інтегральну властивість особистості, що характеризує її прагнення і здатність реалізувати свій потенціал (знання, уміння, досвід, особистісні якості...) для успішної діяльності в певній галузі» [9, с. 6-7]. Також, на думку, М. Голованя, володіння компетентністю – це «ефективна діяльність, що включає особисте ставлення до предмету і продукту діяльності; це інтегративне утворення особистості, що інтегрує в собі знання, уміння, навички, досвід і особистісні властивості, які обумовлюють прагнення, здатність і готовність розв'язувати проблеми і завдання, що виникають в реальних життєвих ситуаціях, усвідомлюючи при цьому значущість предмету і результату діяльності» [2, с. 29].

Таким чином, усі ці міркування щодо компетеностей як розширених можливостей стосуються ідеї свідомого та навмисного прийняття рішень, а не рутинної поведінки. Насправді компетентності, здається, включають метапізнання, оскільки передбачається, що компетентні особи розмірковують над своїми знаннями, своїми навичками та своїм функціонуванням у конкретних сферах.

1.2 Іншомовна комунікативна компетентність: сутність, компоненти

Спілкування, безсумнівно, є одним із найважливіших і найпоширеніших видів діяльності чи процесів у повсякденному житті людей у суспільстві. Беручи до уваги всі засоби спілкування (наприклад, невербальні) і теорії про те, що люди також спілкуються за допомогою зовнішнього вигляду, можна припустити, що майже неможливо знайти людину, яка б не спілкувалася.

Існує велика кількість можливостей визначення комунікації, тому немає єдиного визначення, яке б відповідало потребам усіх науковців і дослідників. З іншого боку, термін спілкування широко використовується і розуміється серед людей, оскільки його основні характеристики залишаються незмінними – комунікація як динамічна дія або процес, метою якого є обмін інформацією між людьми за допомогою різних засобів і різного коду.

Термін комунікативна компетентність складається з двох слів, поєднання яких означає «здатність спілкуватися». Цей простий лексико-семантичний аналіз розкриває той факт, що центральним словом у вивченні комунікативної компетентності є слово «компетентність».

Як вже зазначалося вище, компетентність є одним із найбільш дискусійних термінів у галузі загальної та прикладної лінгвістики. Її введення в лінгвістичний дискурс, як правило, пов'язують із Чомскі, який у своїй дуже впливовій науковій праці «Аспекти теорії синтаксису» доводив важливість граматичної підкомпетентності та те, що сьогодні розглядається як класичне розрізнення між компетентністю (знанням мови мономовним мовцем-слухачем) і продуктивністю (фактичним використанням мови в реальних ситуаціях).

Більшість прикладних лінгвістичних досліджень вважають праці Гаймса основоположними для дослідження комунікативної компетентності. Гаймс не погоджується із визначенням Чомскі, оскільки вважає, що той «пропускає майже все, що має соціокультурне значення» [34, с. 280]. Знати, як будувати граматично правильні речення недостатньо, щоб сформувати комунікативну компетентність. Натомість Гаймс висуває ідею, що мета широкої теорії

компетентності полягає в тому, щоб показати способи, за допомогою яких систематично можливе, здійсненне та прийнятне пов'язано для створення та інтерпретації фактично наявної культурної поведінки» [34, с. 286]. Комуникативне втручання, викликане соціолінгвістичними відмінностями, такими як реєстр, лексико-синтаксис або прагматика між діалектами мови або між окремими мовами, може призвести до неправильного тлумачення граматично правильної мови [34, с. 280].

Теорія Гаймса спонукала до більшої частини подальших досліджень у рамках комуникативної компетентності. Гаймс пояснює свою теорію через чотири позиції, необхідні для формування цієї компетентності: можливість, реалізація, доречність і прояв. *Можливість* означає, чи є локуція граматично можливою. Чи має мова, наприклад англійська, прийнятний лексико-синтаксис для досягнення мови. *Реалізація* стосується того, чи можуть співрозмовники використовувати слова та словосполучення через психолінгвістичні фактори, такі як обмеження пам'яті. *Доречність* полягає у виявленні, чи відповідає мова культурним очікуванням щодо бажаної взаємодії в тому чи іншому контексті. Навіть якщо локуція граматично можлива і здійсненна, чи вона підходить для місцевого середовища, щоб намір того, хто говорить чи пише, сприйняв, як це було задумано, слухачем-читачем. Або існують культурні помилки, які заважають зрозуміти повідомлення так, як воно було задумано. *Прояв* стосується того, створена мова чи ні. Як пише Гаймс : «Щось може бути можливим, реалізованим і доречним, але не відбутися» [34, с. 286]. Варто запитати, чому так відбувається і як це впливає на спілкування. Твердження може бути граматично правильним, розумово здійсненим і відповідати культурі; але якщо воно переривається іншою дією або мовець занадто боязкий, щоб вимовити висловлювання, спілкування не відбувається. Тож думки Гаймса суперечать ідеям Чомскі, і вважаємо їх обґрунтованими.

Намагаючись прояснити концепцію комуникативної компетентності, Віддоусон виділив різницю між *компетентністю* (competency) та *здатністю*

(*capacity*). У своєму визначенні цих двох понять він застосував знання, отримані в аналізі дискурсу та прагматики. У цьому відношенні він визначив компетентність, тобто комунікативну компетентність, як знання лінгвістичних і соціолінгвістичних умовностей. Під здатністю, яку він часто називав процедурною або комунікативною здатністю, він розумів здатність використовувати знання як засіб створення сенсу в мові. За його словами, здібності не є складовою компетентності. Вони не перетворюються на компетентність, але залишаються «активною силою для безперервної творчості», тобто силою для реалізації того, що ми називаємо мовою [59]. Визначивши комунікативну компетентність таким чином, Віддоусон вважається першим, хто у своїх міркуваннях про взаємозв'язок між компетентністю та продуктивністю приділив більше уваги продуктивності або реальному використанню мови.

У 1980 році лінгвісти-прикладники Канале і Суейн опублікували впливову статтю, в якій вони стверджують, що здатність спілкуватися включає чотири різних підкомпетентності:

- *граматичну* (здатність створювати граматично правильні висловлювання),
- *соціолінгвістичну* (здатність продукувати соціолінгвістично відповідні висловлювання),
- *дискурсивну* (здатність продукувати зв'язні висловлювання)
- *стратегічну* (здатність вирішувати комунікаційні проблеми в міру їх виникнення) [21, с. 12].

Головна ідея, яку несуть ці науковці, що комунікативна компетентність вважається сформованою, за умови, якщо «комунікатори мати здатність «ремонтувати» неминучі непорозуміння, які часто виникають під час взаємодії» [21, с.34].

На відміну від Гаймса, Канале та Суейна чи навіть Віддоусона, інша дослідниця Савіньон, приділила набагато більший акцент аспекту здібностей у

своїй концепції комунікативної компетентності. Зокрема, вона описала комунікативну компетентність як «здатність функціонувати в дійсно комунікативному середовищі – тобто в динамічному обміні, в якому лінгвістична компетентність повинна адаптуватися до загального інформаційного введення, як лінгвістичного, так і паралінгвістичного, одного або кількох співрозмовників» [46, с. 8].

Також дослідники Річардс, Платт і Вебер висунули такі характеристики комунікативної компетентності, які майже не перегукуються із характеристиками, які пропонують інші вчені:

(а) знання граматики та словникового запасу мови;

(b) знання правил мовлення, знання, як починати і закінчувати розмову, знання про які теми можна говорити в різних типових мовленнєвих подіях, знати, які форми звертання слід використовувати з різними особами та в різних ситуаціях;

(с) знати, як використовувати та реагувати на різні типи мовленнєвих дій, таких як прохання, вибачення, подяки та запрошення;

(d) знання того, як правильно використовувати мову» [44, с. 49].

А от Бахман і Палмер класифікують комунікативну компетентність на дві основні категорії [15, с. 2-5]:

1. Організаційні знання охоплюють такі компоненти контролю формальної структури мови, як створення або розпізнавання граматичних правильних речень і порядок формування текстів. Він включає граматичні та текстові знання.

2. Прагматичне знання охоплює «компоненти, які дозволяють нам пов'язувати слова та висловлювання з їхнім значенням, з намірами користувачів мови та відповідними характеристиками контекстів використання мови» [15, с. 3]. Воно включає лексичні, функціональні та соціолінгвістичні знання.

Тому, комунікативну компетентність можна визначити як здатність використовувати мову або спілкуватися культурно прийнятним способом, щоб надавати значення та виконувати соціальні завдання з ефективністю та плавністю шляхом розширеної взаємодії. По-перше, носії L2 повинні вміти використовувати саму мову, включаючи здатність формувати граматично можливі слова та словосполучення [34]. По-друге, носії L2 повинні продемонструвати знання соціокультурного компоненту, культурної відповідності [34]. По-третє, люди, які говорять на L2, повинні вміти розуміти смисл, а не просто повторювати завчені фрази або правильно відповідати на окремі тести з граматики [47, 2002]. По-четверте, носії L2 повинні використовувати мову таким чином, щоб це було ефективним для виконання бажаних завдань у легкій, майже несвідомий спосіб [42, с. 162]. Нарешті, мовці L2 повинні вміти виконувати ці комунікативні завдання в соціальних, розширених взаємодіях, демонструючи навички та розуміння, щоб декодувати та кодувати повідомлення з відповідним соціокультурним наміром [32, с. 14].

Тож, якщо вчитель англійської мови розуміє важливість даних тверджень і знає, як навчати мови, враховуючи всі перелічені нюанси, тоді успіх у процесі формування англомовної комунікативної компетентності в дітей гарантований.

Таким чином, підсумувавши все вищевказане, робимо висновок, що комунікативна компетентність – це термін у лінгвістиці, який стосується граматичних знань користувача мови щодо синтаксису, морфології, фонології тощо, а також соціальних знань про те, як і коли належним чином використовувати ті чи інші висловлювання.

1.3 Комунікативна компетентність як завдання розвитку особистості в підлітковий період

Розвиток особистості розглядається в контексті діяльності людини та особливостей її життєвого шляху, наявності чи відсутності позиції суб'єкта її життєдіяльності. Розвиток особистості – об'єктивний і закономірний процес, у

якому людина виступає не лише як об'єкт взаємодії, а й як суб'єкт діяльності та спілкування.

Деякі вчені стверджують, що підліткова криза є найважчим періодом у житті людини. Підлітки, з одного боку, хочуть спілкуватися з однолітками, з іншого – мають проблеми з емоційною нестійкістю, появою комунікативних бар'єрів, підвищеною конфліктністю, тривожністю, залежністю від однолітків, занепокоєністю щодо гендерних питань, пошуком свого «я», відчуття дорослості. У процесі спілкування з однолітками підлітки вчаться будувати соціальні відносини, засвоюють життєві цінності, моральні норми та типи поведінки.

Відсутність комунікативної компетентності може проявитися в нестійкості самооцінки підлітка, відсутності вербальних і невербальних навичок спілкування, низький рівень особистісної саморегуляції, невміння слухати партнерів по спілкуванню, спотворене сприйняття і розуміння інших людей і може призвести до неадекватного вибору форм спілкування у різноманітних ситуаціях комунікативної взаємодії. Це ускладнює комунікативні процеси підлітків і створює труднощі у збереженні життєвих ресурсів.

За останні кілька років на світ вплинув швидкий розвиток у багатьох сферах життя людей, включаючи засоби транспорту та подорожі, бізнес і можливості працевлаштування чи міжкультурні стосунки. Ці зміни відкривають людям двері до світу і водночас призводять до зростаючої необхідності вміти розмовляти мовою, відмінною від рідної, щоб отримати нові можливості та стати частиною сучасного світу.

Англійська, як правило, вважається однією з найважливіших і найбільш часто використовуваних міжнародних мов, і її знання зазвичай сприймається як перевага, особливо коли йдеться про можливості працевлаштування. Ці думки та ставлення також мають певні наслідки для навчання учнів, особливо підліткового віку. Порівняно зі способами навчання англійської мови в

минулому, наприклад граматико-перекладного методу, внесено значні зміни щодо загального підходу до навчання іноземних мов. Зараз велика увага приділяється розвитку комунікативних навичок, щоб учні могли використовувати набуту мову в реальних життєвих ситуаціях під час розмовної взаємодії з іншими людьми.

Тож, процес формування комунікативної компетентності відіграє вагомую роль у встановленні особистості в підлітковому віці. Як вже зазначалося вище, підлітки надто емоційні, і можуть відчувати розчарування, збентеження або тривогу в будь якій складній ситуації, наприклад як нерозуміння або невміння взаємодіяти із носієм іншої мови. Цуй стверджує, що багато учнів сприймають вивчення мови не лише як процес засвоєння лінгвістичних правил чи участі в комунікативній діяльності, але як процес, у якому вони «постійно ставлять себе у вразливе становище підриваючи свою власну самосвідомість і піддають себе негативним оцінкам» [16, с. 155].

Цікаву думку висловлює Гедж, яка припускає, що ці негативні почуття, які можуть виникати в учнів, можуть бути усунені вчителем, оскільки вона переконана, що вчителі «мають і владу, і відповідальність протистояти розвитку тривоги шляхом формування впевненості в собі через позитивний ранній досвід вести комунікації на уроках іноземної мови, через надання підбадьорливий зворотній зв'язок і через сприяння самосприйняттю розвитку майстерності» [33, с. 21]. Це означає, що вчитель несе відповідальність за створення позитивного та заохочувального навчального середовища, в якому учні почуватимуться максимально комфортно та яке допоможе їм зменшити свою тривожність під час спілкування.

Інший науковець Торнбері, вважає, що те, що учень бачить як проблему та головну причину невдач у спілкуванні, це відсутність можливостей для практики. Він стверджує, що незважаючи на те, що більшість сучасних методологій орієнтовані на комунікацію, «розмовна діяльність часто є просто способами репетиції заздалегідь вибраних граматичних елементів або

функціональних виразів» [52, с. 28]. Це означає, що, незважаючи на те, що мовлення вважається пріоритетом, воно зазвичай використовується як засіб відпрацювання граматики, а мовлення як навичка майже ніколи не практикується. Дуже часто єдиною можливістю для учнів відчувати реалістичне інтерактивне спілкування є розмова на початку або в кінці уроку.

Торнбері переконаний, що «саме брак справжніх можливостей виступу пояснює відчуття стурбованості багатьох студентів-підлітків. Незважаючи на те, що вони знають граматику та мають хороший словниковий запас, вони недостатньо підготовлені до спілкування у світі поза класною кімнатою» [52, с. 28]. Це показує важливість включення комунікативних заходів у плани уроків і надання учням якомога більше шансів відпрацювати свої навички мовлення, щоб зробити їх більш впевненими та готовими використовувати мову в реальних життєвих ситуаціях.

Таким чином, формування навичок спілкування в ситуаціях подолання різного роду труднощів мають великий вплив на розвиток особистості в підлітковому віці. Наприклад, щоб перетворити самотність на позитивний досвід, вчитель англійської мови може запропонувати змінити деякі зовнішні умови і створити певні внутрішні, забезпечивши підлітка необхідними комунікативними знаннями, вміннями та навичками англійської.

Інакше кажучи, у підлітків необхідно формувати комунікативну компетентність, оскільки вона дозволяє встановлювати контакти з незнайомими людьми, домагатися симпатії, взаєморозуміння, досягнення мети. Дефіцит комунікативної компетентності може проявлятися в нестійкості самооцінки підлітка, відсутності вербальних і невербальних навичок спілкування, низькому рівні особистісної саморегуляції, невмінні слухати партнерів по спілкуванню, спотвореному сприйнятті та розумінні інших людей і може призвести до неадекватного вибору форм спілкування в різних ситуаціях комунікативної взаємодії. Це ускладнює комунікативні процеси підлітків і створює труднощі у збереженні життєвих ресурсів.

Висновки до розділу

Проаналізувавши та узагальнивши визначення комунікативної компетентності, сформульовані низкою дослідників, комунікативну компетентність розглядаємо як індивідуальне поєднання здібностей і досвіду, заснованому на комунікаційній взаємодії студента та навчанні як єдності міжособистісних та інтроспективних процесів, що забезпечує конструктивну взаємодію з іншими людьми в міжособистісних стосунках.

Комунікативна компетентність означає наявність «компетентності спілкуватися». Ця компетентність може бути усною, письмовою або навіть невербальною. Це всеосяжний термін, який стосується володіння мовою, а також уміння використовувати мову в реальних життєвих ситуаціях для задоволення комунікативних потреб. Щоразу, коли учень набуває мовних навичок і вміє використовувати їх ефективно та належним чином відповідно до контексту, в якому він/вона залучений, можна сказати, що він/вона набуває необхідного рівня комунікативної компетентності.

Вчителі англійської мови повинні викладати набагато більше, ніж просто синтаксичні та лексичні структури, оскільки учні повинні знати, як ефективно взаємодіяти зі світом іноземної мови, що крутиться навколо них, у школах, у суспільстві.

РОЗДІЛ 2.

МЕТОДОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

2.0 Вступні зауваження

У цьому розділі розкривається значення поняття інформаційно-комунікаційних технологій, описуються можливості використання ІКТ для формування комунікативної компетентності учнів середньої школи на уроках англійської мови, а також надається характеристика онлайн застосунків для формування комунікативної компетентності учнів середніх класів на уроках англійської мови.

2.1 Поняття інформаційно-комунікаційних технологій

Поява інформаційно-комунікаційних технологій є одним із великих відкриттів сучасної науки й техніки, яке принесло величезні зміни в наше суспільство. Саме вони суттєво полегшили глобальний доступ до інформації, подолавши усі географічні обмеження та кордони.

Сьогодні інформаційні та комунікаційні технології здаються нероздільними, але це не завжди було так. *Інформаційні технології* – «це технології, спрямовані на адекватне забезпечення людей або пристроїв інформацією, необхідною для належного функціонування» [3, с. 1]. Зазвичай для отримання інформації дані обробляються за допомогою різних пристроїв: комп'ютера, мобільні телефони, планшети, електронні книги, ноутбуки, тощо. *Комунікаційні технології* спрямовані на поширення даних або інформації. У цьому відіграють важливу роль такі компоненти: «джерело, відправник, канал, реципієнт і призначення (мета)» [3, с. 1-2]. Методи, які використовуються в комунікаційних технологіях, надзвичайно вдосконалилися за останні десятиліття, і нові що року додаються нові. «Старі» форми обміну інформацією на великих відстанях, такі як радіо, телебачення та стаціонарний телефонний

зв'язок, тепер доповнюються дедалі більшою кількістю нових форм, з яких найвідомішою є Інтернет. Завдяки стрімкому розвитку комунікаційних технологій «старий» комп'ютер, який досі ґрунтувався виключно на інформаційних технологіях, залишився в минулому [3, с. 2].

Енциклопедія комп'ютерних наук (Encyclopedia of Computer Science), пропонує таке визначення інформаційно-комунікаційним технологіям: «це неточний термін, який часто є фундаментальним для широких сфер технологій і пов'язаний із використанням комп'ютерів і комунікацій» [29, с. 792]. ІКТ – це «технології, які забезпечують доступ до інформації за допомогою телекомунікацій, який зосереджений переважно на комунікаціях (включає в себе Інтернет, бездротові мережі, мобільні телефони та інші засоби зв'язку)» [17].

Cambridge Online Dictionary дає два визначення терміну «інформаційно-комунікаційні технології» – «1) використання комп'ютерів та іншого електронного обладнання та систем для збору, зберігання, використання та надсилання даних в електронному вигляді; 2) шкільний предмет, під час якого учні вчаться використовувати комп'ютери та інше електронне обладнання для зберігання та надсилання інформації» [20].

Згідно з ЮНЕСКО «ІКТ – це наукова, технологічна та інженерна дисципліна та техніка управління, яка використовується для обробки інформації, її застосування та зв'язку з соціальними, економічними та культурними питаннями» [52].

На думку Дж. Велінгтона інформаційні технології – являються «системами, призначеними для виробництва, передачі, відбору, перетворення та використання інформації у вигляді звукової, текстової, графічної та цифрової передачі» [10, с. 8]. А В. Трайнев запевняє, що до ІКТ варто віднести «сукупність методів і програмних засобів, об'єднаних у технологічний ланцюжок, що забезпечує збір, обробку, зберігання та відображення інформації

з метою зменшення трудомісткості її використання, а також підвищення його надійність і ефективність» [10, с .9].

«Вишка стільникового зв'язку, ваш найближчий банкомат, мобільний телефон вашої матері, ігри, чати WhatsApp, електронна пошта, селфі, Інтернет, відео та пісні на вашому комп'ютері – усе це приклади ІКТ, і вони змінюють те, як ми спілкуємось один з одним, працюємо один з одним. Комп'ютер стає схожим на телевізор, телефон стає схожим на комп'ютер, ви можете використовувати комп'ютер, щоб здійснювати голосові дзвінки, ви можете записувати відео на телефон, ви можете читати газету на телефоні, і ви навіть можете малювати за допомогою вашого комп'ютера! Технології, які роблять все це можливим, разом називають ІКТ» [27].

Термін ІКТ також використовується для позначення «конвергенції аудіовізуальних і телефонних мереж з комп'ютерними мережами через єдину систему зв'язку. Існують великі економічні стимули для об'єднання телефонної мережі з системою комп'ютерної мережі за допомогою єдиної уніфікованої системи кабельної розводки, розподілу сигналу та управління комунікаційними пристроями, що охоплює радіо, телебачення, стільникові телефони, комп'ютерне та мережеве обладнання, супутникові системи тощо, а також різні служби та пристрої з ними, такі як відеоконференції та дистанційне навчання» [38, с. 72].

До складу ІКТ входять комп'ютерне обладнання, програмне забезпечення, застосування телекомунікаційних технологій, проекційні пристрої, локальні мережі (LAN), глобальні мережі (WAN), цифрові камери, компакт-диски (CD), цифрові відеодиски (DVD), мобільні телефони, супутники, та волоконна оптика. Інформаційно-комунікаційні технології – це не одна технологія, це поєднання двох або більше технологій в одній системі. Наводимо приклади відомих нових ІКТ :

- мультимедійні ПК / ноутбуки – поєднання підключення до Інтернету з ПК і ноутбуками

- Цифрова камера/відео – підключення до ПК і ноутбука
- LAN & WAN – Інтернет та Інтранет
- WWW (Всесвітня павутина) – Інтернет, онлайн бази даних, відеоконференції, електронна пошта, списки обговорень, групи новин і чати, цифрові бібліотеки, електронні книги, електронні журнали, електронні бази даних
- Дискети, CD та DVD – офлайн бази даних
- Мобільні телефони – з підключенням до Інтернету, цифровою камерою та рухомими картинками
- Комп'ютерні конференції – Відеоконференція, телемедицина,
- Віртуальна реальність
- Телекомунікаційні супутники
- Інтерактивне телебачення та радіо тощо [35].

Взагалі, Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» з визначених особливостей нашого часу вважає «перехід розвинутих країн світу від постіндустріального до інформаційного суспільства, що зумовлює необхідність упровадження сфери ІКТ у всі життєдіяльності» [5].

Сьогодні визначення інформаційно-комунікаційних технологій набагато ширше, охоплюючи майже всі види бізнесу та сфери діяльності. Від виробників, роздрібних торговців, банків і видавців до дослідницьких фірм, медичних установ, навчальних закладів, правоохоронних органів, державних компаній і бібліотек всюди покладаються на працівників, які володіють навичками інформаційно-комунікаційних технологій для ведення свого щоденної роботи .

Інформаційно-комунікаційні технології відіграють життєво важливу роль у поточному та майбутньому розвитку суспільства та країн. ІКТ вплинули на всі сфери життя. Інформаційно-комунікаційні технології – це, в свою чергу,

«різноманітний набір технологічних інструментів і ресурсів, які використовуються для спілкування, а також для створення, розповсюдження, зберігання та управління інформацією» [56]. Інформаційно-комунікаційні технології стосуються всіх технологій, що використовуються для керування телекомунікаціями, медіа-мовленням, інтелектуальними системами керування будівлями, системами обробки та передачі аудіовізуальних зображень, а також мережевими функціями контролю та моніторингу.

Таким чином, інформаційно-комунікаційні технології – це використання комп'ютерних технологій та Інтернету для надання інформаційних і комунікаційних послуг широкому колу користувачів. ІКТ дозволяють суспільству створювати, збирати, консолідувати та передавати інформацію в мультимедійному форматі та для різних цілей. Термін ІКТ включає будь-який комунікаційний пристрій або програму, включаючи радіо, телебачення, стільникові телефони, комп'ютери та мережі, апаратне та програмне забезпечення, супутникові системи тощо, а також різноманітні послуги та програми, пов'язані з ними.

2.2 Місце інформаційно-комунікаційних технологій в освітній галузі

У цю цифрову епоху використання інформаційно-комунікаційних технологій у класі є важливим для надання учням можливостей навчатися та застосовувати необхідні навички 21-го століття. ІКТ покращують викладання та навчання та покращують їхню важливість для вчителів у виконанні їх ролі творців педагогічного середовища. ІКТ допомагають вчителю представити своє викладання привабливо та зрозуміло для учнів на будь-якому рівні освітніх програм. Інформаційно-комунікаційні технології, прикладом яких є Інтернет та інтерактивні мультимедіа, очевидно, є важливим напрямком освіти та потребують ефективної інтеграції у формальне викладання та навчання.

За А. Дзюбенком інформаційно-комунікаційні технології навчання – це «сукупність програмних, технічних, комп'ютерних і комунікаційних засобів, а

також способів та новаторських методів їх застосування для забезпечення високої ефективності й інформатизації освітнього процесу» [4, с. 48]. В університетській освіті ІКТ використовуються чотирма способами. За допомогою цих «функцій» можна реагувати на вищезазначені події навколо та всередині освіти:

1. ІКТ як об'єкт дослідження та вивчення.

У різних галузях науки все більше і більше досліджується можливостей і наслідків інформаційних технологій для відповідної наукової галузі. Це дослідження відіграє важливу роль у подальшому розвитку як наукової сфери, так і (чистої) інформатики. Дослідження інформаційних технологій також сприяють удосконаленню освіти).

2. ІКТ як аспект наукової практики та трудового життя.

Все більше інформаційних технологій використовуються для збору даних та інформації, встановлення діагнозів, моніторингу процесів, спілкування з колегами та написання звітів і публікацій. Здається, все більшого значення набувають три навички, а саме: здатність працювати з ІКТ (комп'ютерні навички), здатність спілкуватися за допомогою інформаційних технологій (комунікативні навички) і здатність працювати з великими обсягами інформації (інформаційні навички: збір, вибір, обробка, зберігання та повторне використання цифрової інформації).

3. ІКТ як засіб навчання та освіти.

Саме цю функцію ІКТ ми беремо за основу в нашому дослідженні. Адже, ІКТ тут виступають не в ролі мети, а як засіб виконання освітніх функцій. Інформаційні технології дозволяють подавати інформацію привабливо та наочно. Інтерактивні кейси та симуляції – засновані на пізнішій професійній та/або науковій практиці – можуть краще підготувати учнів до подальшої робочої ситуації. Крім того, ІКТ можуть спонукати дітей самостійно збирати

інформацію. Інформаційно-комунікаційні технології пропонують можливість більш гнучко реагувати на відмінності в рівнях, інтересах і стилях навчання. До того ж, використання інформаційних технологій може зробити навчання різних предметів та різних напрямків більш мотивуючим та інтегрованим. Інтерактивні програми ІКТ забезпечують учнів своєчасним і часто переконливим зворотним зв'язком. Взаємодія між учнями, між учнями та вчителями та між самими викладачами може бути інтенсифікована за допомогою цифрового зв'язку (електронна пошта, дискусійні групи, відеоконференції) – незалежно від місця та часу.

4. ІКТ для управлінської та організаційної діяльності.

ІКТ широко використовуються для підтримки організації навчання. Це може включати надання електронної інформації через Всесвітню павутину, електронні файли учнів, системи моніторингу дітей, електронне оцінювання контрольних робіт та відкритих завдань тощо.

Крім того, використання ІКТ у центральних службах також зросло, наприклад у плані адміністрування іспитів і реєстраційних даних, створення списків і планування кімнат, зборі управлінської інформації тощо.

Тож, розрізнення між чотирма функціями використання ІКТ має аналітичний характер. У багатьох випадках вище згадані функції є взаємозв'язаними. Прикладом цього є те, що хороші комп'ютерні навички учнів і вчителів (функція 2) є необхідною умовою для використання ІКТ як середовища навчання та освіти (функція 3).

Як вже зазначалося, в нашому дослідженні центральною є третя функція ІКТ, зокрема, «ІКТ як засіб навчання та освіти». ІКТ як засіб навчання та освіти складається з ряду типів програм, а саме:

а) надання освітньої інформації (презентація навчального матеріалу) за допомогою ІКТ;

б) пропонування інтерактивного навчального середовища (інтерактивні кейси та симуляції);

с) пропонування тестів за допомогою ІКТ (комп'ютерне тестування);

д) пропонування додаткового спілкування (контакту) за допомогою ІКТ (між самими учнями, між самими вчителями та між учнями та вчителями) [11, с. 4-5].

Інструментами ІКТ в освітньому процесі є:

- 1) програмно-методичні засоби (навчальні, контрольні, інструментальні, сервісні програми, комп'ютерні курси тощо);
- 2) апаратні (класи навчально-обчислювальної техніки, локальні і глобальні освітні комп'ютерні мережі, електронна демонстрація обладнання тощо);
- 3) навчально-методичні засоби (навчально-методичні посібники, організаційно-методичні матеріали, підручники тощо) [8, с. 39-43].

Хоча (все ще) важко достовірно оцінити вплив інформаційно-комунікаційних технологій на успішність учнів, ІКТ, все-одно залишуються важливим інструментом освіти. Цьому розвитку сприяли можливості Інтернету та його низький поріг. Зараз багато навчальних закладів розробляють (часто у співпраці з іноземною освітньою спільнотою) програмне забезпечення для освітніх цілей. Розробка та застосування цього програмного забезпечення генерує знання про його освітні можливості [11, с. 5].

Школи можуть використовувати ІКТ, щоб допомогти учням прогресувати та досягати успіхів у навчанні [36] за допомогою:

- постійного фіксування результатів навчання учнів, роблячи їх прозорими.
- надання учням фідбеки про їх поведінку у навчальному процесі та вплив цієї поведінки у навчанні на їхні результати.
- відстеження учнями у своєму портфоліо того, як вони можуть використовувати свою соціальну мережу в процесі навчання.

- надання розуміння впливу досвіду навчання поза шкільним контекстом на результати навчання.

Також, школи можуть організувати індивідуальне навчання за допомогою ІКТ, а саме :

- дозволяти учням (разом з учителем) самим вирішувати, коли вони вивчатимуть предмети та яким чином.
- пропонувати цифрове навчальне середовище, яке адаптує під навчальні потреби і можливості.
- надати учням можливість навчатися поза школою та в позаурочний час.
- щоб дати можливість учням досягти індивідуально успіхів у предметах або навчальної мети.
- залучати батьків до процесу навчання їхньої дитини в школі та/або вдома.

Таким чином, використання ІКТ в освітньому може підвищити ефективність навчання, а саме завдяки підвищенню мотивації та уваги учнів на заняттях та більш ефективному процесу навчання в цілому. Ефективна організація навчального процесу із використанням інформаційно-комунікаційних технологій забезпечує:

- економію часу;
- більша прозорість;
- вищий професіоналізм;
- краще управління [25, с. 5].

Окрім того, ефективне використання ІКТ дозволяє вчителям професійно розвиватися. Використання ІКТ у процесі оцінювання наприклад, що є важливим елементом у вивченні та викладанні, дозволяє вчителям бути в курсі досягнень і продуктивності своїх учнів. Деякі дослідники [49, с. 6-8] вважають, що традиційне оцінювання не завжди є об'єктивним і правильним, оскільки

воно обмежує успішність студентів, тоді як оцінювання ефективності ІКТ є неупередженим, миттєвим та в режимі реального часу [57].

Учитель є основною частиною освітнього поля нашого суспільства. Він більше працює для покращення рівня нашого суспільства в кожній сфері. Кваліфіковані викладачі можуть виховати творчих студентів у вигляді хорошого соціального працівника, політика, поета, філософа тощо для суспільства. Та, на жаль, багато педагогів досі проголошують примат дидактики і розглядають технології як пасивний і взаємозамінний засіб реалізації освіти (підручник, учитель, дошка). Він відображає застарілу, інструментальну концепцію технології з часів промислової революції, коли людей у великих масштабах замінили машини, і було ще мало уявлення про керівну їх роль. Але, ІКТ стрімко проникли у наше повсякденне життя. Очевидно, що ми маємо готувати дітей до світу, який переповнений ІКТ. Тому, планшети, мобільні телефони, програми та інші інструменти ІКТ у школі є більш ніж законними, вони є необхідними. Якщо сьогодні повне інформаційно-комунікаційних технологій, навчання не може обійтися без них. Це робить ІКТ обов'язковими як з точки зору змісту, так і дидактики [55, с. 4].

Висновок полягає в тому, що в найближчі роки необхідно зробити більш цілеспрямоване інвестування в ІКТ як засобу для навчання та освіти, а також в знання та навички, необхідні для цього. Ці інвестиції необхідні, щоб продовжувати відповідати як бажанням і очікуванням (майбутніх) студентів, так і вимогам, які роботодавці висувають до випускників. Крім того, інформаційно-комунікаційні технології пропонують додаткові можливості для створення стимулюючого навчального середовища для учня. Тому це вже не добровільна справа, а необхідність в даний час.

2.3 Можливості використання ІКТ для формування комунікативної компетентності учнів середньої школи на уроках англійської мови

Вплив інноваційних технологій на те, ким ми є і що ми робимо, величезний і його радше недооцінюють, ніж переоцінюють. Освіта, орієнтована на майбутнє, формує в учнів навички цифрових технологій і дає знання медіаграмотності. Цифровий світ у навчальному процесі відіграє важливу роль не лише в організації уроків, але і забезпечує безперервний контакт з батьками, учнями, вчителями та навколишнім середовищем. Тож, використання ІКТ – це невід’ємна частина процесу навчання будь якого предмету. У нашому дослідженні ми доводимо значущість використання ІКТ на уроках англійської мови з метою формування в учнів комунікативних навичок .

Інформаційно-комунікаційні технології в навчальній діяльності дозволяють формувати ключові компетентності учнів, досягати позитивного результату у формуванні універсальної навчальної поведінки, реалізовувати на практиці міжкультурну комунікацію. Колліс і Мунен (2001) поділяють застосування ІКТ в навчальному процесі у три групи, а саме «навчальні ресурси», включаючи освітнє програмне забезпечення, онлайн-ресурси та відеоресурси, «навчальна організація навчання», що стосується програмного забезпечення та технологічних інструментів для презентації матеріалу у класі, система управління уроками, як-от Moodle, і комп’ютерна система тестування, як-от HotPotatoes, і «комунікація», яка складається з систем електронної пошти та веб-сайтів, що пропонують різні варіанти спілкування (контакту з вчителем) [24].

The New Medium Consortium (2005) називає такі технологічні категорії, які потенційно можуть зробити внесок у галузь освіти [40]:

Перша категорія називається розширеним навчанням, у якому традиційне викладання та навчання вдосконалюється за допомогою нових інструментів спілкування або сайтів соціальних мереж, таких як Facebook, Twitter, блоги, вікі та миттєві повідомлення. Іншими словами, процес викладання та навчання більше не обмежується класною кімнатою, він виходить за межі класної кімнати через ці сайти соціальних мереж, де учні

можуть брати участь у комунікативній платформі, яка «сприяє спільній дискусії, обміну думками та критичному мисленню» [22, с. 2].

Друга категорія називається Ubiquitous Wireless, яка стосується «швидкого проникнення бездротових мереж» (Jung, 2006, стор. 29), сприяючи гнучкості навчання студентів за допомогою використання портативних або мобільних пристроїв, включаючи ноутбуки, планшети, смартфони тощо.

Інтелектуальний пошук, який є *третьою категорією*, дозволяє учням шукати, упорядковувати та отримувати дані більш ефективним способом. *Четверта категорія* – це навчальні ігри, що складаються з ігор та симуляцій, вважаються інструментом навчання, який має сприятливий вплив на мотивацію, спілкування, критичне мислення та навички вирішення проблем [37, с. 56-58]

Перш за все, варто зауважити, що підключення до Інтернету дозволяє учням отримати доступ до величезної кількості автентичних матеріалів, що робить урок цікавим та мотивуючим [26, с. 5]. Окрім того, важливим аспектом у вивченні англійської мови, зокрема комунікативної компетентності, є вміння ефективно спілкуватися. Такі фактори є ключовими, і впливають на якість спілкування під час вивчення розмовної англійської мови [18, с. 18]. Різноманітні інтерактивні вправи, які у великій кількості представлені в соціальних мережах, розвивають мовленнєві здібності, виконують важливу функцію, пов'язану зі стимулюванням мовленнєвих навичок. До того ж, якісне навчання мовленнєвої діяльності неможливе без інтерактивності. Особливо популярними для таких досягнення цієї цілі є використання соціальних мереж Facebook, Instagram, TikTok [7, с. 140].

Розвиток у сфері інформаційно-комунікаційних технологій призвів до того, що велика кількість інформації стала доступною безпосередньо усім. Наукові дослідження все частіше використовують електронні джерела інформації замість друкованих книг і журналів. Нова інформація та знання генеруються швидше, а існуючі знання застарівають швидше й більше. Для

багатьох компаній творчий підхід до використання нової інформації та знань стало визначальним фактором їх конкурентоспроможності. У зв'язку з цим, стає необхідним змінювати форми і зміст професій. Відповідно змінюються і вимоги до системи освіти, а саме обов'язкова інтеграція інформаційних та комунікаційних технологій в навчальний процес.

Інтеграція ІКТ у викладання та вивчення іноземної мови широко обговорювалася багатьма дослідниками, такими як Бакс (2011), Уокер і Уайт (2013), Стенлі (2013) тощо. Вони зауважують, що «технологічний розвиток з 1980-х років безпосередньо вплинув як на зміст, так і на методи та прийоми навчання» [31].

Якщо в минулому вчителі стикалися з труднощами створення атмосферного середовища, які б відповідали потребам і вимогам учнів із різними стилями навчання, то завдяки технологіям можна уникнути маргіналізації учнів і навчання в класі. У цьому відношенні «мультимедіа пропонує кілька способів задовольнити потреби учнів з різними стилями та стратегіями навчання» [19].

Простіше кажучи, інтеграція технологій на уроках англійської мови викликає задоволення та автономію учнів. У більшості контекстів вивчення мови контакт студентів обмежувався класом; але ця проблема була успішно вирішена за допомогою актуалізації ІКТ, оскільки вони надають нам ширший доступ до сфер вивчення мови.

ІКТ дозволяють використовувати комбінації тексту, графіки, звуку, відео та анімації, які керуються, координуються та виводяться на екран комп'ютера. Учні беруть активну участь у поданні інформації, а не просто пасивні спостерігачі. Можливість використання Інтернету розширює контекст класу та надає доступ до поточних автентичних матеріалів, які вносять більше різноманітності в клас і стимулюють інтерес до культури людей, мова яких вивчається. В результаті як учень, так і вчитель вииграють від використання ІКТ.

Тож, уроки англійської мови в школі повинні включати застосування ІКТ. Використання інформаційно-комунікаційних технологій дає можливість формувати в учнів різні види компетентностей, з яких однією з найголовніших є комунікативна. За словами Батлера-Паско та Вібурга (2003), ми можемо виділити низку атрибутів ІКТ, які сприяють покращенню процесу опанування іноземної мови, а саме розвитку комунікативних навичок. Застосування інформаційно-комунікативних технологій [19, с. 6-7]:

1) забезпечує взаємодію, комунікативну діяльність і живу аудиторію (хороші ІКТ створюють взаємодію учнів не тільки між собою, але й з матеріалом, який використовується для навчання. Це також представляє автентичну аудиторію, яка створює спілкування та розвиває комунікативну компетентність учнів).

2) надає вичерпну інформацію. Інтеграція інформаційних і комунікаційних технологій розширює ознайомлення учнів з мовою, на відміну від обмеженого досвіду, який пропонується в традиційних класах.

3) сприяє розвитку мовних навичок з англійської мови (оскільки мовні навички (аудіювання, читання, говоріння та письмо) є основою для вивчення мови, учням потрібно мати достатньо місця та часу для збалансованої та комплексної практики чотирьох навичок, щоб сформувати свою англомовну компетенцію. Використання ІКТ як інструменту персоналізованого навчання дозволяє учням практикувати мовлення та розвивати мовні навички).

Технологічне середовище є ідеальним інструментом для полегшення взаємодії та комунікативного обміну під час вивчення будь якої іноземної мови, не лише англійської, що дозволяє отримати більш глобальне знання реальності на основі багатомовного та міжкультурного підходу. Це сприяє створенню комунікативних контекстів, які повинні забезпечувати гнучкі, відкриті та реалістичні практики на уроці для учнів різних рівнів, віку, психологічними особливостями тощо. Реалістичні комунікативні ситуації створюються за допомогою певних інтерактивних комп'ютерних програм, у яких мовці

практикують мовленнєві здібності для здійснення автентичних комунікативних обмінів [12, с. 87]. Ефективність таких комп'ютерних програм ми будемо вивчати в цьому дослідженні.

Дуже популярним сьогодні є онлайн платформа *E-twinning* - це портал, який надає вчителям онлайн-інструменти для пошуку партнерів, створення проектів, обміну ідеями один з одним, обміну хорошими прикладами реальних проектів і та початку співпраці один з одним за допомогою різноманітних налаштованих інструментів. Мова йде навіть про обмін студентами, спільні онлайн проекти учнів з різних країн, які дають змогу розвивати навички комунікації.

Також, щоб тренувати комунікативні навички на уроці англійської мови, учні можуть співати караоке-версії англійських пісень на YouTube. Дієвою є практика, коли за допомогою комп'ютера чи телефону учні записують своє мовлення на диктофон, і відстежують свої помилки, звертають на них увагу, та повторно записують свій голос, намагаючись уникнути попередніх проблем. Перш ніж заговорити англійською, учні повинні спочатку почути слова. Для цієї мети ідеально підійдуть аудіокниги, які зберігають вихідну вимову оригінального тексту та його інтонацію. Ще, зараз існує безліч веб-сайтів, які забезпечені яскравими прикладами на різні теми та допоміжними поясненнями у вигляді кліпів, віртуальних турів, ігор та картинних галерей, які також відіграють досить вагомую роль у формуванні комунікативних навичок учнів. Гарним прикладом цього є швидкі посилання *Usborne*.

Тож, слід зазначити, що незалежно від того, якою професією може займатися людина, чи від звань, які вона має, надзвичайно важливо вміти висловлювати свої думки, ідеї та знання. Тому для досягнення успіху дуже важливу роль відіграє комунікативна компетентність, яка, по суті, є складною навичкою, що вимагає одночасного використання низки різних здібностей. Тому, використання ІКТ на уроках англійської мови може сприяти розвитку

комунікативних навичок шляхом удосконалення мовленнєвих навичок, які включають не лише точність вимови, а й адекватне та ефективне спілкування.

Висновок до розділу 2

Взявши до уваги усі вище згадані тлумачення терміна «інформаційно-комунікаційні технології», можемо зробити висновок, що ІКТ означає поєднання комп'ютерних програм і комунікаційних технологій для збору, обробки, зберігання та розповсюдження інформації.

Інформаційно-комунікаційні технології за дуже короткий час стали одним із основних будівельних блоків сучасного суспільства. Зараз багато країн розглядають розуміння ІКТ і опанування базових навичок і концепцій ІКТ як частину ядра освіти, поряд з читанням, письмом і математикою.

Таким чином, використання інформаційно-комунікативних технологій стає невід'ємною частиною сучасної освіти, і ця проблема є неосяжною та завжди актуальною, а такою масштабною у плані дослідження. ІКТ на уроках англійської мови в середній школі активно інтегрувалися в навчальний процес, і доводять свою ефективність у формуванні всіх навичок англійської мови. У нашому дослідженні ми доводимо доречність її застосування для формування комунікативної компетентності учнів середньої школи.

РОЗДІЛ 3.

ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ МЕТОДІВ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІКТ

3.0 Вступні зауваження

У даному розділі ми надаємо характеристику онлайн застосунків для формування комунікативної компетентності учнів середніх класів на уроках англійської мови, проводимо експеримент з формування англомовної комунікативної компетентності учнів 8 класу засобами інформаційно-комунікаційних технологій, а також провидимо перевірку та інтерпретацію результатів запровадження розробленої методики.

3.1 Характеристика онлайн застосунків для формування комунікативної компетентності учнів середніх класів на уроках англійської мови

Останнім часом мобільне навчання стає популярним серед вчителів, особливо у середній та вищій освіті, де технології стають ключем до знань та соціального розвитку [41, с. 16]. Раніше технологія в освіті здебільшого була комп'ютерним навчанням, але оскільки багато людей володіють мобільними технологіями, які підтримують підключення до Інтернету, відбувається перехід від комп'ютерного навчання до навчання за допомогою мобільних пристроїв [45, с. 433]. Він забезпечує портативне персональне навчання, яке можна проводити в будь-який час і в будь-якому місці, як у класі, так і поза ним [28, с. 543]. Викладачі та учні можуть використовувати смартфони, планшети, MP3/MP4-плеєри та ноутбуки для розробки методів викладання та навчання та надання джерел навчання, які можуть покращити не лише якість викладання та навчання, але й навички учнів [14, с. 19-20].

Під час вивчення мови технології допомагають учням отримати доступ до мовних ресурсів, відпрацювати свої навички та безпосередньо спілкуватися з носіями мови. Мовні навички, такі як аудіювання, говоріння, читання та

письмо, можна вивчати комплексно за допомогою навчальних програм. Учні можуть практикувати мову де завгодно, і це робить їх незалежними учнями [60, с. 865].

Мобільні пристрої надають багато функцій, таких як миттєве спілкування через соціальні медіа, перегляд веб-сторінок, відеоплеєр, запис голосу тощо. Ці функції можна інтегрувати у викладання та навчання, що впливає на такі педагогічні методи, як дослідницьке навчання, самостійне навчання, а також формуюче оцінювання [51, с. 264]. Розширення використання мобільних телефонів як допомоги в навчанні пропонує спонтанний і постійний доступ до навчальних ресурсів. Навчання за допомогою мобільного зв'язку супроводжує як вчителя, так і учнів у процесі соціально-конструктивістського навчання, оскільки воно може здійснюватися формально (всередині класу) або неформально (поза класом), форма може бути синхронною чи асинхронною, а навчальні контексти розосереджені географічно. Використання мобільних пристроїв може активізувати участь студентів, контекстуальні матеріали, навчальну ситуацію, створюючи навчальну спільноту, ефективну взаємодію та спілкування, навіть поза класною кімнатою [13, с. 778-780].

Здебільшого проблема та страх говоріння перед іншими притаманна і дорослим людям, не кажучи вже про учнів, які все ще розвивають свої ораторські навички в школі. За допомогою технологій формувати в школярів навички говоріння стає більш ніж можливо, головне знайти і розробити хорошу та ефективну систему роботи та подання інформації. Різні інструменти, онлайн ресурси та додатки можуть зробити викладання та тренування навичок комунікації більш цікавими, ніж будь-коли, і значно полегшити навчання.

Ми зібрали список із топ 11 мобільних додатків для формування навичок говоріння, за допомогою яких можна подолати страх учнів перед публічними виступами та говоріння в цілому на думку Google (найчастіші додатки, які рекомендує Google в 2023 році при пошуку: «Best free apps for practicing English speaking skills» [30]. Під час пробного навчання ми будемо доводити

ефективність цих 11 онлайн застосунків для формування комунікативної компетентності на уроках англійської мови в середній школі, та відберемо найкращі та найефективніші з них:

- 1) **Duolingo** [62] – є чудовим веб-сайтом для вивчення, запам'ятовування лексики, та використання її на практиці. Користувачеві необхідно зареєструватися та вибрати бажаний рівень володіння мовою або пройти тест, щоб оцінити поточний рівень знань і вибрати обсяг вправ на основі цього рівня. Також є можливість вибрати певний час і займатися від 5 до 20 хвилин на день. Цей персоналізований додаток для вивчення англійської перетворює вивчення англійської мови на гру. Учні можуть заробляти віртуальні монети, щоб відкривати нові рівні, і витратити їх на веселі оновлення. Додаток використовує анімаційних персонажів, щоб скласти учням компанію та підбадьорювати їх під час навчання.
- 2) Подкаст **TED Talks** [69] – це ресурс, ідеально підходить для тренування навичок аудіювання та говоріння. Запрошені спікери обговорюють різні теми, включаючи політику, економіку, соціальні питання, мистецтво тощо. Вважається, що цей ресурс буде одним із найкорисніших, оскільки учні можуть не лише засвоїти нову лексику та фразеологію, а й розвинути глибше розуміння різних зовнішніх факторів, як дикції, тону, темпу і т. д. Слід зазначити, що можна підключити субтитри для легшого сприйняття, розуміння і контролю мовлення.
- 3) **Lingualeo** [66] надає можливість тренувати запам'ятовування лексики (пропонуючи широкий спектр вправ, спрямованих на запам'ятовування слів), граматики, читання, прослуховування аудіо, перегляду відео та вміння додавати нові слова до профілю учня, щоб автоматично збільшити їхню кількість у вправах на запам'ятовування. За кожне успішне виконання вправи та запам'ятовування нової лексики бали

можна накопичувати та згодом обмінювати на платні вправи. Отже, чим більше користувач практикується, тим більше нових вправ стає доступним. Lingualeo також пропонує мобільний додаток. Послідовне та комплексне користування цим ресурсом допомагає учням формувати і їхні комунікативні здібності.

4) **Babbel** [61] – хороший практичний додаток, який навчає користувачів англійської мови на 15-хвилинних уроках, які включають реалістичні розмови про їхні особисті інтереси. Унікальність цього додатка полягає в тому, що в ньому представлено поєднання вправ, які допоможуть учням покращити своє мовлення, граматику та словниковий запас одночасно. Розмовні завдання використовують технологію автоматичного розпізнавання голосу, щоб оцінити мовні навички учнів та давати поради щодо їх вдосконалення.

5) **FluentU** [64] – це величезна колекція автентичних англійських відео, які дивляться люди в реальному повсякденному англійськомому світі. Учні можуть бути в захваті від того, що їхня улюблена поп-зірка чи кліп із популярного фільму з'явиться в класі англійської мови. Вони можуть не тільки ознайомитися з вмістом, але й матимуть доступ до чудових інструментів навчання, таких як картки, аудіо, функції перекладу, стенограми та навіть тести, щоб перевірити їх запам'ятовування. Вчитель може задавати домашні завдання та тести у цьому додатку та бачити на інформаційній панелі, які відео переглянув кожен учень, скільки часу вони витратили на програму та навіть кожне запитання, де вони помилялися під час виконання вправ.

6) **HelloEnglish** [65] – відома як «найбільша платформа для вивчення англійської мови» в Азії. Це програма для практикування розмовної англійської мови. Додаток для навчання має деякі цікаві функції, такі як інтерактивні модулі, де користувач може проходити свої уроки через ігри. Також можна розвивати свої навички читання,

письма та аудіювання, використовуючи двомовний словник в цьому застосунку.

7) **Word of the Day** [71] – цей додаток може виявитися потужним інструментом для формування комунікативних навичок учнів, покращуючи їхні вербальні та риторичні здібності. Він представляє нове слово щодня разом із його визначенням, вимовою та прикладами вживання. Це допомагає розширити словниковий запас мовця, дозволяючи йому формулювати свої думки ефективніше та природньо.

8) **Vocabulary Builder** [70] – це програма, призначена для покращення розуміння та використання мови та може значно принести користь тому, хто вивчає англійську мову. Цей інструмент заохочує користувачів вивчати нові слова та їх значення, сприяючи покращенню їх мовного вмісту. Крім того, програма пропонує словесні тести та багато іншого, що зможе допомогти учням сформулювати більш переконливі та потужні аргументи та висловлювати складні ідеї з точністю та красномовством, гарантуючи, що їхнє повідомлення буде передано чітко, правильно та переконливо.

9) **ELSA (English Language Speech Assistant)** [63] виступає в якості персонального тренера з англійської мови. Розробники цієї програми розуміють важливість правильної вимови, тому вони вирішили створити спосіб, щоб користувачі могли говорити англійською у коротких веселих діалогах.

ELSA надає фрази та просить записати свою розмову в програмі. Тоді він надасть миттєвий зворотний зв'язок з наміром виправити будь-які невеликі помилки у вимові. Ця програма рекомендується для тих, хто хоче покращити свою мову та покращити свої фонетичні знання.

10) **Speeko** [68] – ще одна програма з технологією розпізнавання голосу, яка допомагає користувачам подолати страх перед публічними виступами. Завдяки величезній бібліотеці різнорівневих завдань учнів

можуть навчитися розповідати історії на будь які повсякденні теми та не тільки. Є також запис голосу з відгуками в додатку про ваш темп, інтонацію, артикуляцію та слова-заповнювачі. Після регулярних тренувань впевненість дітей у своєму голосі поступово зростає.

- 11) **Pecha-Kucha** [67] – це достатньо і унікальний додаток, який дозволяє людям спілкуватися в мережі та показувати свою презентацію іншим. Японською це «Pecha-Kucha» означає «балаканина». Це хороший застосунок для тих, хто переконаний, що традиційні презентації PowerPoint, як правило, дратують учнів, якщо їх часто використовувати, цей стиль презентації може стати ідеальною альтернативою для використання в класі, в якості проектної роботи.

Учень створює презентацію на певну тему до 20 слайдів, кожен з яких з'являється на екрані лише на 20 секунд. Ця система надає студенту часові обмеження, тому учням важливо розрахувати свою промову, поки не увімкнеться наступний слайд.

Таким чином, можливе застосування вище зазначених онлайн-ресурсів, доступних для діяльності в класі та поза ним, може призвести до підвищення навичок аудіювання, говоріння, читання та письма, що в комплексі забезпечують формування комунікативних навичок учнів.

3.2 Організація проведення пробного навчання з формування англomовної комунікативної компетентності учнів середніх класів засобами ІКТ

На основі ретельного вивчення теоретичної бази дослідження відповідної теми, ми перейшли до етапу практичної реалізації формування комунікативної компетентності учнів середньої школи, базуючись на ключових даних теорії та реалізовуючи власно створену методичку систематичного застосування інформаційно-комунікаційних технологій на уроках англійської мови у середній школі.

Для цього було організовано пробне навчання, мета якого полягала у

актуалізації специфіки формування англомовної комунікативної компетентності учнів середніх класів із використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Відповідно до поставленої мети ми організували нашу роботу в таких етапах:

Етап 1 ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ.

На цьому етапі ми здійснювали детальний *теоретичний аналіз методичної та педагогічної літератури* з формування комунікативної компетентності на уроках англійської мови у середній школі.

Також, ми познайомилися з експериментальним класом, в якому відбудеться інтеграція нової методики навчання комунікативним навичкам, інформаційний зміст (тематика) якої буде базуватися на офіційній навчальній програмі класу.

Важливо, що методика навчання іноземних мов пропонує чотири основних типи комунікативної компетентності (за Бігич О. Б., Бориско Н. Ф. та Борецької Г. Е, посібник «Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика»):

- мовленнєва компетентність (лексична, граматична, вимовна);
- компетентність у письмі (лексична, граматична, орфографічна);
- вміння слухати (розрізняти ознаки, що звучать, граматична та лексична);
- уміння читати (розрізняти графічні знаки, граматична та лексична)
[1, с. 44].

На думку дослідниць, «*принцип комунікативно спрямованого формування мовленнєвих навичок* оволодіння окремими підсистемами мови, а саме лексикою, граматиною, фонетикою, і, відповідно, *формування мовленнєвих навичок* (лексичних, граматичних та фонетичних) мають підпорядковану роль та повинні органічно вписуватися у процес формування в учня здатності використовувати іноземну мову як засіб міжкультурного спілкування» [1, с. 115].

Таким чином, у нашому дослідженні, ми опираємося на мовленнєву компетентність як типу комунікативної компетентності навчання англійської мови у 8-му класі, практикуючи, удосконалюючи та, у подальшому, оцінюючи їхні лексичні, граматичні та фонематичні навички.

Окрім того, на цьому етапі ми також розробили методику навчання навичок комунікації учнів цього класу із використанням ефективних мобільних додатків. Головний акцент ми робили на систематиці застосування даних програм.

Нами було проведено дослідження, метою якого було обрати найефективніші мобільні навчальні застосунки для роботи в класі з метою формування комунікативної компетентності, серед запропонованих Google в попередньому підпункті. Дослідження полягало в тому, щоб довести, чи ефективно використовувати ці застосунки на уроках англійської мови, перевіривши оптимальність, доречність та дієвість цих ресурсів для формування лексичних, граматичних та фонематичних навичок, які в свою чергу допоможуть сформувати комунікативну компетентність учнів. Наш вибір базувався на цих важливих критеріях:

- 1) вплив на учнів – думка та враження учнів від застосунку;
- 2) доступність (додаток безкоштовний та підходить для всіх типів мобільних пристроїв IOS та Android);
- 3) доречність – чи легко можливо використовувати додаток в класі і забезпечити при цьому участь всіх учнів;
- 4) легкість у користуванні – легкий у користуванні, без складного інтерфейсу;
- 5) інтерактивність – наявність різного роду завдань на різні тематики для формування комунікативних навичок.

Тож після аналізу, вчитель скоротив список застосунків, запропонований Google з 11 до 6. Адже, схематичний аналіз ефективності застосування представлених мобільних додатків на уроках англійської мови з метою

сформувати комунікативну компетентність учнів (див. додаток Д) показує, що ефективними застосунками, які учні будуть використовувати для покращення їхніх лексичних, граматичних та фонематичних навичок протягом всього пробного навчання – це **ELSA, Vocabulary Builder, TedTalks, Babbel, Duolingo, Pecha-Kucha**.

Етап 2 КОНСТАТУВАЛЬНИЙ.

На цьому етапі, ми повинні були зробити аналіз та, таким чином, оцінити динаміку змін рівнів сформованості комунікативної компетентності учнів 8-го на уроці англійської мови на початку пробного навчання та після його завершення, методом спостереження (під час пасивної практики) та тестування *лексичних, граматичних та фонематичних навичок* (під час активного проходження практики).

На цьому етапі ми перевіряли ефективність застосованої методики навчання учнів 8-го класу навичок говоріння.

Експериментальною базою для проведення дослідження нами було обрано Недобоївський ліцей імені Григорія Томіна Недобоївської сільської ради Дністровського району Чернівецької області. Термін проходження практики – з 02 жовтня по 20 жовтня 2023 року. В експерименті брали участь 26 учнів 8-го класу, з них: 12 дівчат і 14 хлопців. Також, важливо наголосити, що пробне навчання проходило у очній формі, уроки були повноцінними, тобто тривали 45 хвилин. За весь час практики було проведено 3 пасивних та 6 активних занять англійської мови у 8-му класі.

Таким чином, ми організували пробне навчання на уроках англійської мови у 8 класі з метою сформувати в учнів комунікативну компетентність із систематичним використанням засобів ІКТ.

Під час відвідування пасивних занять, нами було зафіксовано, що розвиток навичок комунікації відбувається на основі традиційних методів. В школі учні працюють з підручником Карпюк для 8-го класу, з нечастим

застосуванням вчителем іншого роздаткового (автентичного) матеріалу.

Темою на покращення комунікативних навичок учнів 8-го класу, яка була опрацьована за період пасивного проходження практики – це «Здоровий спосіб життя» (Healthy Lifestyle), яка включала обговорення таких текстів з підручника, як : «Здорове харчування» (Healthy Food) та «Радіо передача про життя підлітків» (Radio program about the life of teenagers).

Завдання, які вчитель використовував для формування комунікативної компетентності учнів – це:

- Прочитайте і дайте відповідь запитання (Read and answer the question).
- Спростуйте або погодьтеся з думкою (Agree or disagree with the idea).
- Складіть речення на основі правила (Make up a sentence based upon this rule).
- Поділіться своєю думкою стосовно ситуації з другом по парті (share your opinion about this situation).
- Продовжіть речення (complete the sentence).

Тільки одноразово учні виконували завдання на прослуховування вправи, яка є в підручнику. Завдання учнів було прослухати, та виконати завдання «так чи ні» («True or False»), і потім відбулося колективне обговорення з учнями, що було почуто та зрозуміло з даного аудіо фрагменту. На жаль, більша половина учнів не брали участі у виконанні цих завдань, вони просто мовчали та не хотіли відповідати.

На початку активного проходження нашого пробного навчання, важливо було оцінити рівень сформованості комунікативних навичок учнів 8-го класу перед інтеграцією інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес, а саме рівень їх лексичних, граматичних та фонематичних навичок.

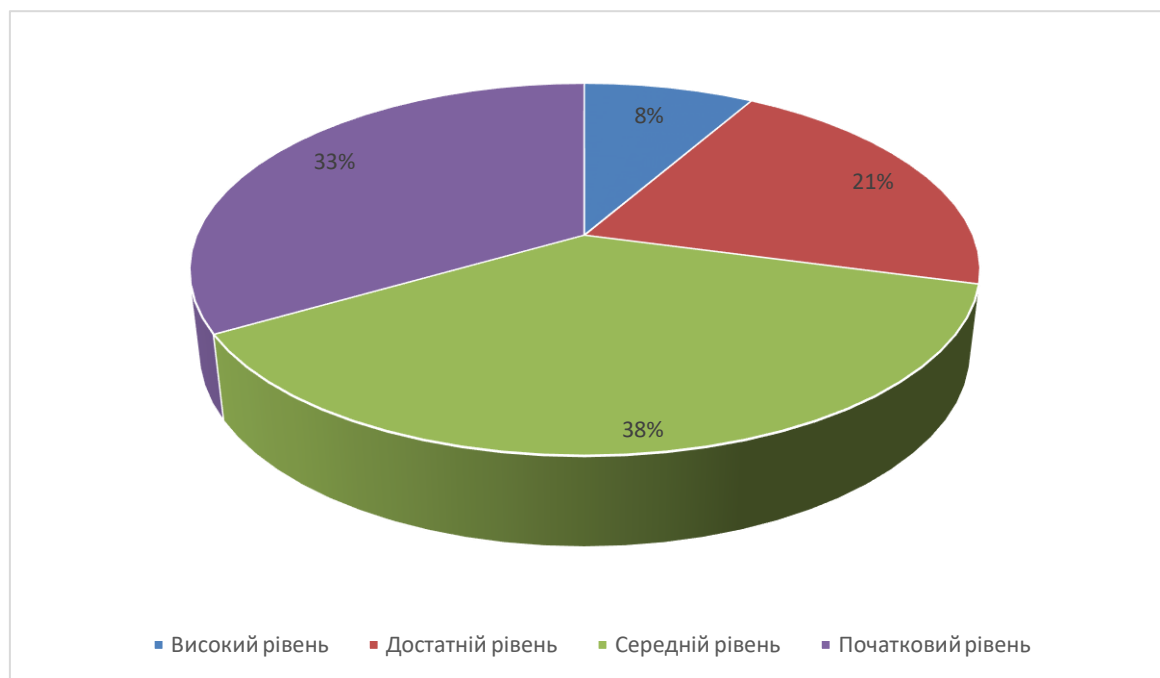
Вчитель підготував невеликий вхідний контроль і трьома видами завдань (див. додаток Б):

- 1) Підберіть правильне слова в речення із вище запропонованих (Choose the correct word according to the context) – в цьому завданні було 5

- речень із пропущеними словами, які учні повинні були вставити, відповідно до контексту (завдання на перевірку рівня лексичних навичок).
- 2) Підкресліть правильну відповідь (Underline the correct answer) – в цьому завданні було запропоновано 5 речень, де потрібно було вжити правильно граматичний час в реченні (завдання на перевірку рівня граматичних навичок).
  - 3) Послухайте і оберіть слово, яке ви чуєте (Listen and choose the word you hear) – вчитель читає ряд слів, учні повинні почути, яке саме із запропонованих слів, було почуте (завдання на перевірку рівня фонематичних навичок).

Фіксуємо результати письмового вхідного тестування у вигляді діаграми:

Рис. 3. 1 Рівень сформованості комунікативної компетентності учнів 8-го класу на початку пробного навчання за результатами письмового вхідного тестування

Щоб перевірити, як вміло учні можуть використовувати свої лексичні, граматичні та фонематичні навички для висловлення своїх думок на практиці, вчитель використав метод «Гра знайомство» як чудову можливість

познайомитися з новим класом та перевірити на якому етапі знаходиться рівень навичок комунікації в кожного учня. Щоб не збити учнів з пантелику і не викликати паніку та стрес, вчитель попередньо не повідомив дітей, що дана гра це такий вид тестування їх вмінь говорити. На уроці були присутні 24 дитини.

Тож, гра полягала у тому, що учні сіли у вигляді кола, вчитель тримав в руці мікрофон, ставав в центр кола, і починав коротко розповідати про себе, потім передав мікрофон першому учневі, і таким чином, кожен по черзі мав змогу говорити. Діти під час розповіді мали відповісти на питання:

- *Як звати? (What's your name?)*
- *Скільки років? (How old are you?)*
- *Яке хобі? (What is your hobby?)*
- *Що тобі не подобається? (What don't you like doing?)*
- *Про що ти мрієш? (Do you have any dreams?)*
- *Чи важлива англійська мова? (Is English important? Why?)*

Зважаючи на якість виконання усного завдання та кількість відповідей на поставлені запитання було виділено чотири рівні сформованості комунікативної компетентності англійської мови в учнів 8-го класу, рекомендовані МОНОм (див. додаток А) :

- *високий* («Учень/учениця уміє логічно і в заданому обсязі побудувати монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, використовуючи граматичні структури і лексичні одиниці у відповідності до комунікативного завдання, не допускаючи при цьому фонематичних помилок» [6, с. 13]);

- *достатній* («Учень/учениця уміє логічно висловлюватися у межах вивчених тем, передавати основний зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, вживаючи розгорнуті репліки, у відповідності з комунікативним завданням використовує лексичні одиниці і граматичні структури, не допускає фонематичних помилок» [6, с. 12]);

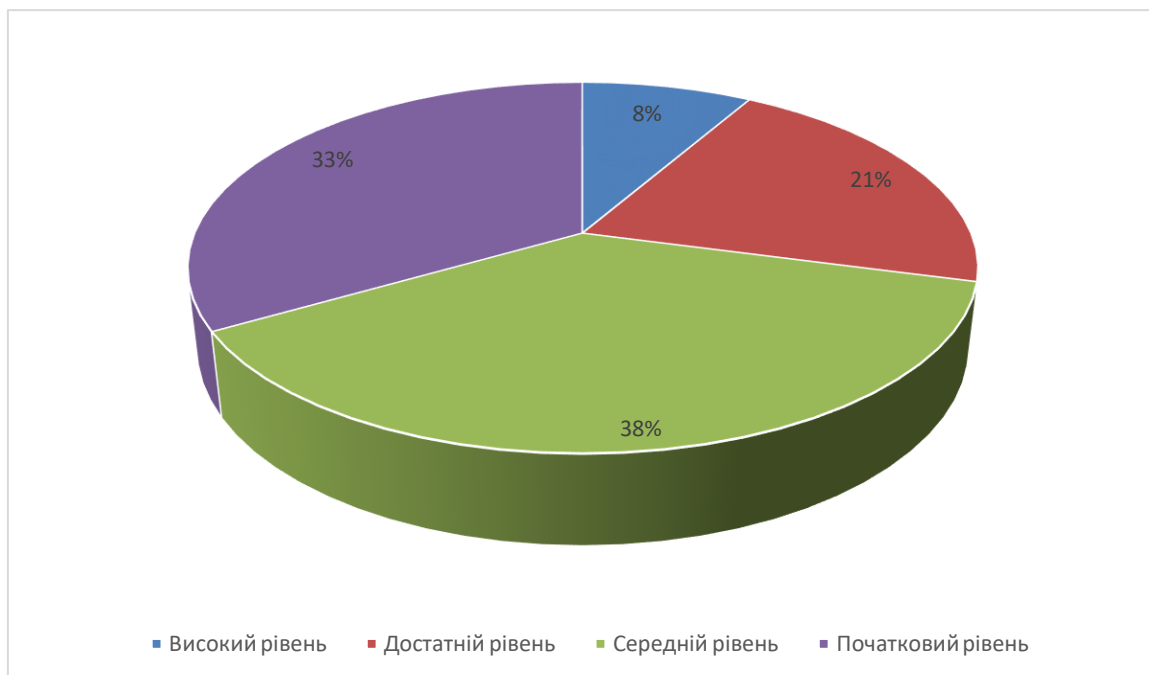
- *середній* («Учень/учениця уміє в основному логічно побудувати невеличке монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, допускаючи

незначні помилки при використанні лексичних та граматичних одиниць. Всі звуки в потоці мовлення вимовляються правильно» [Крит, с. 12]);

- *початковий* («Учень/учениця використовує в мовленні прості непоширені речення з опорою на зразок, має труднощі у вирішенні поставленого комунікативного завдання в ситуаціях на задану тему, допускає фонематичні помилки» [Крит, с. 12]);

За результатами вхідного тесту (див. додаток В) та гри, було встановлено, що рівень сформованості комунікативних навичок учнів 8-го класу на межі критичного. Лише 2 учнів дали відповідь на всі питання, не боялися говорити перед класом, і практично не допускали граматичних помилок, тож були оцінені у письмовому тестуванні на високому рівні. 5 учнів намагалися щось сказати та змогли відповісти поставлені запитання з невеликою кількістю граматичних та фонематичних помилок, тож вчитель виявив, що їхній рівень сформованості комунікативної компетентності на достатньому рівні (за виконання тесту учні отримали від 7 до 9 балів). 9 учнів були невпевнені та розгублені, тому і допускали досить багато граматичних та фонетичних помилок, але намагалися відповісти практично на всі запитання, за вхідне тестування вони отримали від 4 до 6 балів, тож були оцінені вчителем на середньому рівні. Та решта 8 учнів практично нічого не могли сказати, відповіли лише на перші два запитання, були налякані, і не хотіли зовсім нічого говорити перед всім класом, письмові завдання майже повністю не виконали, і через це отримали бали на початковому рівні.

Таким чином, фіксуємо результати оцінювання комунікативної компетентності (а саме лексичних, граматичних та фонематичних навичок) учнів на початку пробного навчання у вигляді діаграми:

Рис. 3.2 Рівень сформованості комунікативної компетентності учнів 8-го класу на початку пробного навчання за результатами усного опитування

Проаналізувавши отримані дані, ми бачимо, що аж 33 % класу знаходяться на початковому сформованості комунікативної компетентності. Середній рівень показало 38% учнів, достатній рівень відстежується у 21% учнів 8-го класу, а всього 8% (2 дитини) володіють комунікативними навичками на високому рівні.

З метою дослідити причину таких результатів, вчителем було вирішено організувати анонімне опитування серед учнів 8-го класу. Учні анонімно повинні були написати 1-3 причини, чому на їхню думку, їм складно говорити та висловлювати свої думки на уроках англійської мови (див. додаток Г).

Результати анонімного опитування учнів 8-го класу показали, що із 23 опитаних дітей, 20 учням складно говорити на уроці через те, що вони можуть допускати граматичних та фонетичних помилок під час розмови, 18 учнів бояться отримати поганий бал, 17 учнів зізналося, що у них не вистачає словникового запасу, щоб будувати речення. Досить широкими причинами небажання відповідати на уроці є те, що вчитель постійно виправляє учнів, або

ж решта однокласників можуть насміхатися, коли діти відповідають. І лише 3 учнів написали, що просто не бачать сенсу щось говорити під час заняття, і взагалі стверджують, що англійська мова їм взагалі непотрібна.

Отже, проаналізувавши результати вхідного контролю знань учнів, гри «Знайомство» на розвиток комунікативних навичок і результати анонімного опитування учнів, стало очевидно, що є нагальна потреба у покращенні ситуації по формуванню комунікативної компетентності в учнів 8-го класу.

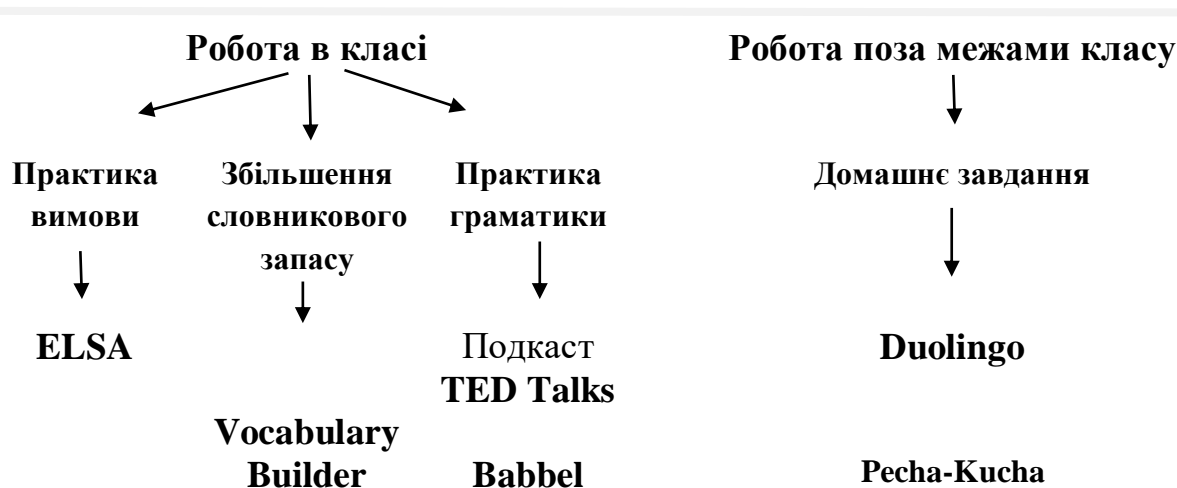
Етап 3 ФОРМУВАЛЬНИЙ.

У процесі роботи над складанням авторської методики формування комунікативних навичок учнів 8-го класу засобами ІКТ, головний акцент був зроблений саме на систематичному підході до застосування інформаційно-комунікаційних технологій з метою формування комунікативних навичок дітей на уроках англійської мови, а саме: лексичних, граматичних та фонематичних навичок.

Цей підхід полягає у системному використанні відібраних нами 6 додатків та онлайн ресурсів, інтегрованих нами у навчальний процес, на різних етапах уроку англійської мови та поза ним, а саме:

- 1) Використання додатків під час уроку для *практикування вимови та правильного вимовляння англійських звуків*;
- 2) Використання додатків під час уроку, як групового та колективного виду завдання на покращення *граматичних навичок*;
- 3) Використання додатків під час уроку для *збільшення вокабуляру учнів*;
- 4) Використання додатків кожним учнем індивідуально для формування їх комунікативних навичок, як *виду домашнього завдання*.

Схематично наводимо назви застосунків, які будуть використовуватися на різних етапах уроку англійської мови у 8-му класі:

Рис. 3.3 Використання відібраних засобів ІКТ на різних етапів уроку для формування комунікативної компетентності учнів 8-го класу

Розмовною темою в період пробного навчання була запланована тема «Це твоє життя» («It's your Life»), яка міститься у календарно-тематичному плануванні, та відповідає підручнику (автор О. Карпюк), в якому пропонуються такі тексти для обговорення, як :

- «Дитячий табір у Ірландії» (Children's camp in Ireland),
- «Плани на майбутнє мого друга» (My friend's future plans),
- «Сон та його важливість для підлітків» (Sleep and its importance for teenagers).

Проте, вчитель прийняв рішення звернутися до автентичних матеріалів, де можна знайти цікаву інформацію для учнів 8-го класу по темі, і почав інтеграцію інформаційно-комунікаційних технологій в уроки.

Перше, в чому вчитель переконався, чи в кожного присутнього учня є електронний дивайс, а саме мобільний телефон. Кожне заняття базувалося на щонайменше триразовому використанні ІКТ. Це робота в додатку **ELSA** для покращення правильної вимови учнів, обов'язкове вивчення нової лексики у

додатку **Vocabulary Builder**, та для продукування навичок граматики вибірково за урок учні працювали з онлайн застосунками **TED Talks** та **Babbel**. Окрім того, обов'язковою складовою домашнього завдання в учнів була робота на покращення комунікативної компетентності (комплекс з практики лексичних, граматичних та фонематичних навичок) в додатку **Duolingo**.

Створені вчителем різноманітні види діяльності, завдання та вправи в досліджуваних мобільних застосунках були інтерактивними та мотивували залучення уваги всіх учнів в класі. Наприклад, На початку кожного уроку вчитель застосовував цікаві та інтерактивні warming-up activities, з метою покращення вимови учнів або ж збагачення їхнього вокабуляру, враховуючи тему заняття.

Для покращення та збільшення лексичного запасу слів учні частіше працювали із додатком **Vocabulary Builder** на уроках англійської мови. Обравши в програмі рівень Basic, учням пропонувалося пройти 7 рівнів, на кожному з яких давалася певна кількість нових слів для вивчення. Звичайно учні почали з першого рівня, де було всього 10 слів, яким учні повинні дати пояснення або обрати правильний синонім до нього. Рівень не буде пройдено до тих пір, поки учень не дасть всі правильні відповіді, і не запам'ятає значення кожного нового слова, подекуди одне і те ж слово повторюється декілька разів. Хоча учні витрачають на виконання вправи до 10 хвилин, але за цей час вони вивчають мінімум 5 нових та актуальних слів, які пізніше використовують у розмові (див. додаток).

Одним із фаворитів учнів став застосунок ELSA, в якому учні працювали в основному під warming-up activity, де вони могли чудово та невимушено практикувати правильність та чіткість свого мовлення. Після швидкої реєстрації, учні можуть безкоштовно працювати у пробній (демо) версії цього застосунку. В ньому вміщений широкий спектр завдань: практика щоденних уроків, покращення вимови, навчання по темам тощо. Найчастіше учні працювали саме над удосконаленням своєї вимови. Учні повинні були

промовити слово, потім уважно прослухати його, подивитися відео-урок, як правильно вимовляти звук, ознайомитися із загальними помилками, які допускають більшість учнів, ще раз спробувати вимовити слово та отримати свій фідбек (див. додаток).

З метою сформувати комунікативну компетентність в учнів в експериментальному класі, важливо було залучати ІКТ на кожному уроці щонайменше двічі. Зазвичай це було одне/два «warming-up activities» та робота один з цих застосунків TED Talks або Babbel.

Надзвичайно корисним та ефективним у навчанні виявився додаток **TED Talks**. Перед початком роботи в цій програмі, кожен учень пройшов коротке анкетування, щоб штучний інтелект міг самостійно відбирати цікаві для нього теми для розвитку навичок мовлення, а також потрібно було обов'язково пройти реєстрацію, що не складає проблем для сучасних підлітків.

Вчитель запропонував увімкнути цей застосунок на телефоні, коли вони проходили тему «Плани на майбутнє мого друга». Колективно обиралися різні інтерв'ю, які підходили до теми уроку. Хоча деякі відео тривають до 40 хвилин, учні могли прослуховувати лише половину і виконували різні завдання по ній, іншу частину діти мали змогу прослухати вдома, і відповідно виконати до неї завдання.

Додаток є зручним, оскільки можна зменшувати оригінальну швидкість та темп розмови та увімкнути англійські субтитри, що значно полегшує прослуховування для дитини. Учні слухали частинками, потім відбувалося обговорення того, що було почуте. Вони ділилися на команди, де члени повинні надати підтвердження, чому вони погоджуються з думкою, а інші спростувати її. В класі панувала тотальна англійська атмосфера, кожна дитина мала змогу висловити свою думку, що дуже мотивувало її. Окрім того, діти зізналися, що могли поступово збільшувати швидкість мовлення відео, і все одно було багато зрозумілого. На основі відео вчитель розробляв цікаві завдання не лише на практику граматичних конструкцій, а також на збільшення лексичного запасу

слів та на коректне вимовляння звуків та слів (див. додаток).

Також, ефективним виявився застосунок Babbel. Після обов'язкової короткої реєстрації, учні обирають свій рівень англійської мови (A2), їм пропонується пройти 4 курси, кожен з яких складається із 10-17 уроків. Найпершою темою в першому уроці була саме тема «Давай поговоримо про майбутнє» («Let's Talk about the Future»), що ідеально підходить до загальної теми, згідно з програмою. Під час одного фактичного уроку, вчитель з учнями пропрацював 3-4 уроки в додатку. Спочатку вони вчилися правильно розповідати історію у хронологічному порядку, повторюючи слова «at first», «then», «next», «later on», «after that» тощо. Окрім того, що учні закріплювали знання, виконуючи практичні завдання, вони могли ще прослухати кожне речення, щоб почути його правильне вимовляння. Далі, вони мали записати власне мовлення на диктофон, і штучний інтелект автоматично перевіряв його коректність.

Також під час роботи в застосунку, учні повторили майбутній час та його вживання («future simple»). Далі, учні разом прослухали короткий аудіо фрагмент у цьому ж застосунку з усією лексикою та граматику, яку вони вивчили, і повинні були відповісти виконати вправу «Так чи ні» (True/False). І таким чином, під час 20 хвилинної роботи з додатком Babbel, учні практикували різні навички, а саме навички говоріння, слухання, збільшили свій словниковий запас, попрацювали над вимовою та повторили граматику. Вся ця робота в комплексі покращила комунікативну компетентність кожного учня. Цікаві розроблені вчителем завданням із використанням цього додатку представлені в додатках (див. додаток).

Тож, діти навіть не очікували, що уроки англійської мови можуть бути такими легкими, доступними, інтерактивними та інноваційними, і найголовніше зрозумілими.

Важливою складовою навчального процесу в школі є виконання домашнього завдання. Учні, як правило, не люблять його виконувати, адже

для багатьох це складно та, подекуди, нудно. Для того, щоб підвищити мотивацію учнів виконувати домашні завдання, вчитель інтегрував в них засоби інформаційно-комунікаційних технологій, а саме обов'язковою складовою самостійної роботи учня вдома під час пробного вдома була робота із мобільним застосунком **Duolingo** та один раз учні мали виконати творче завдання за допомогою програми **Pecha-Kucha**, а саме проект-презентація на закріплення теми.

Додаток **Duolingo** не завжди відповідає темі, яка зазначені в програмі 8-го класу, але він є корисним для додаткового індивідуального вивчення англійської мови, який практикує всі потрібні навички для формування комунікативної компетентності учнів, а саме: лексичні, граматичні та фонематичні. Тобто, до обов'язкового домашнього завдання, учні ще повинні були витратити всього 10 хвилин роботи в цьому застосунку, як додатковий стимулюючий компонент для покращення своїх знань, а це гарантувало вивчення, як мінімум 50 нових слів в тиждень.

Першим таким домашнім завданням було пройти курс на тему подорож, де учні збільшили свій словниковий запас по темі. Спочатку завдання були дуже легкими, але з кожним наступним раундом вони ставали складнішими. Цей додаток містить різного роду завдання: перекласти слово, прослухати речення і записати почуте, поєднати слово з його перекладом або значенням, перекласти речення на англійську, записати себе на диктофон тощо (див. додаток).

Витрачаючи всього 10 хвилин в день, граючи в гру Duolingo, діти показували хороші результати. Вони краще почали вчитися, адже навчання з мобільним телефоном приносило їх не лише задоволення, а й мотивацію. Діти почали конкурувати між собою, хто більше пройшов раундів у грі, і в кого, скільки балів.

Наприкінці пробного навчання, учні, по двоє, повинні були підготувати проект-презентацію на тему «Чому важливо добре спати?» (Why is that

significant to sleep well?) на закріплення в програмі **Pecha-Kucha**. Це мала бути 5-хвилинна презентація на 5-6 слайдів, де учні презентували свої мовленнєві навички. Оскільки учні готували презентацію заздалегідь, то вчитель оцінював все, темп говоріння (учні мали встигнути закінчити думку до того, як слайд зміниться), правильність, чіткість, вимову, словниковий запас тощо. Варто зауважити, що абсолютно всі діти в класі з відповідальністю поставилися до виконання цього завдання, і підготували хороші презентації.

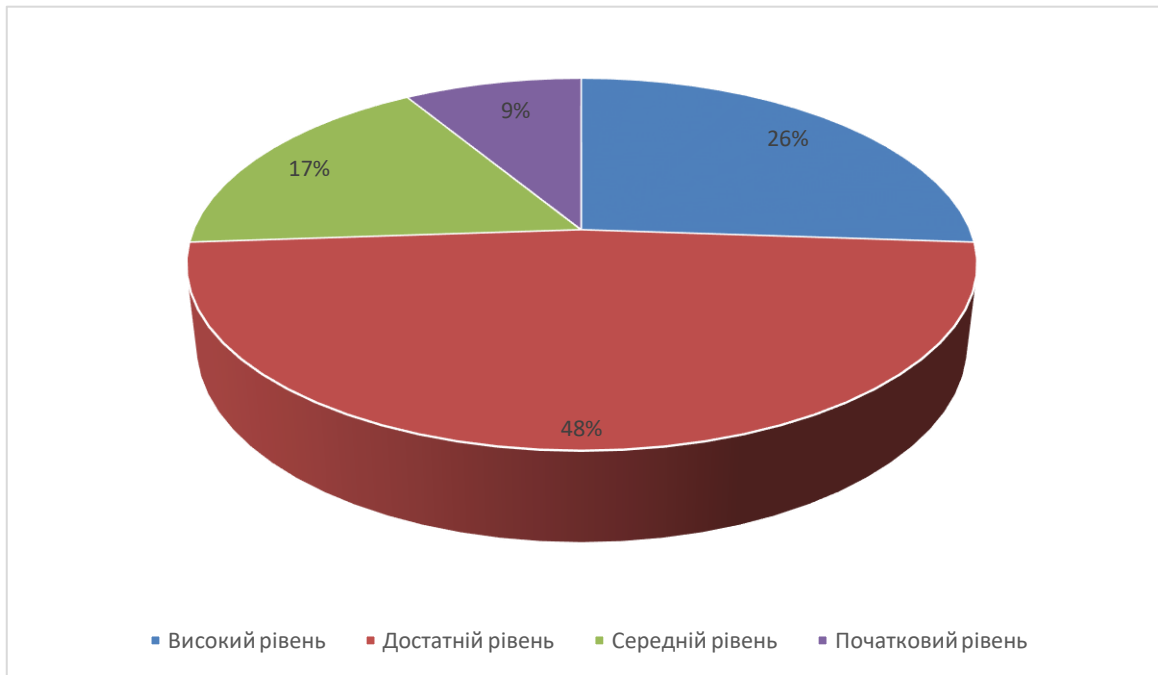
Таким чином, кожен учень був залучений до різного роду роботи з їхніми мобільними пристроями та мав змогу покращувати свої комунікативні навички за допомогою різного роду завдань. Завдання вчителя лише спостерігати за процесом і допомагати учням у разі потреби. Учні працювали як індивідуально, так і в групах, і навіть колективно. Такий інноваційний підхід до навчання не лише показував збільшення мотивації учнів відповідати на заняттях, але й одразу був помітний розвиток їх комунікаційних навичок. Учні із задоволенням працювали на уроці, та практично всі без виключень виконували свої домашні завдання, конкурували між собою, і повністю занурилися у вивчення англійської мови.

3.2. Експериментальна перевірка та інтерпретація результатів запровадження розробленої методики

Презентація підготовлених проектних робіт оцінювалася вчителем, як вид вихідного контролю (зрізу) для перевірки рівня сформованості комунікативної компетентності учнів 8-го класу наприкінці пробного навчання. Окрім того, вчитель задав кожному учню одне додаткове запитання по вивченим темам, відповідь якого тривала до 1 хвилини. Це було зроблено з метою переконатися, що діти можуть висловлювати свої думки, використовувати вивчену лексику та граматичні конструкції, а також звучати впевнено під час говоріння без попередньої підготовки.

І, щоб оцінка була більш об'єктивною, учні також повинні були пройти ідентичне коротке вихідне тестування на перевірку їхні навичок лексики, граматики та фонетики, як це було зроблено на початку ще перед інтеграцію в навчання засобів ІКТ.

Розглянемо результати письмового вихідного контролю учнів 8-го класу у вигляді діаграми:

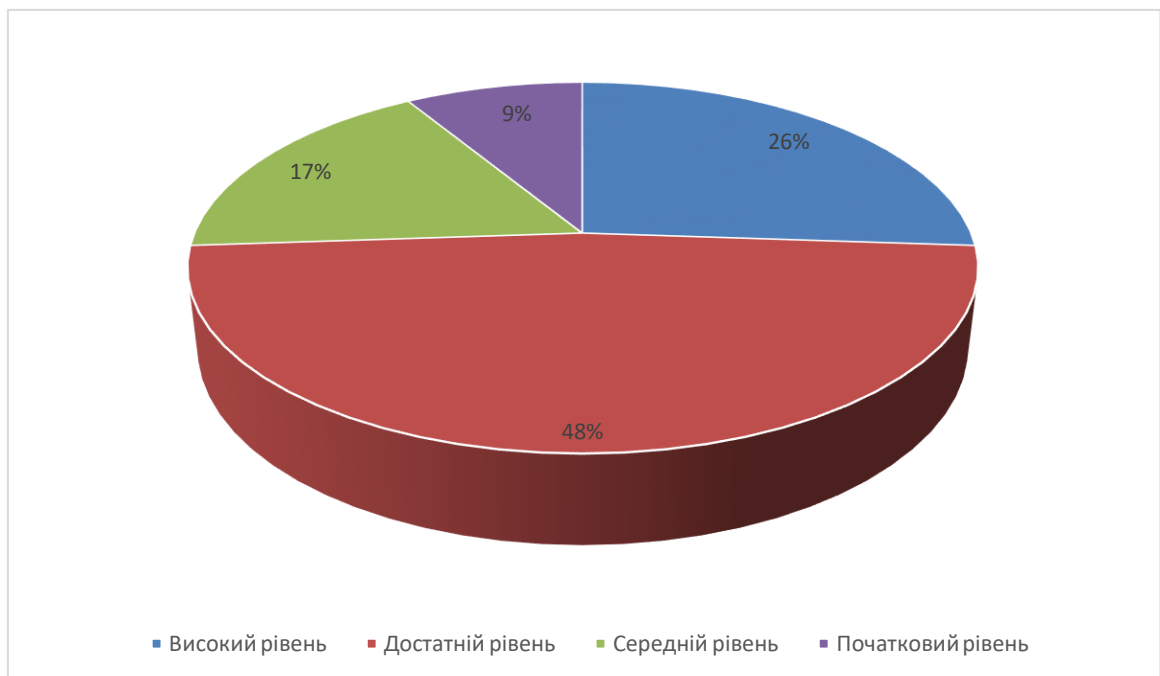
Рис. 3.4 Рівень сформованості комунікативної компетентності учнів 8-го класу в кінці пробного навчання за результатами письмового вихідного тестування

Відповідно вчитель оцінив відповіді по рівням: *високий, достатній, середній та початковий*, як це було зроблено при вхідному зрізі раніше.

Варто зауважити, що результати досить сильно відрізнялися від тих, які були на початковому етапі, адже більшість учнів покращили свої вміння спілкуватися на англійській мові до впевненого достатнього рівня, адже з 23 учнів, яких було оцінено, цілих 11 учнів (48%) отримали бали на достатньому рівні за тестування, окрім того, вони дуже гарно справилися із презентацією та відповіддю на додаткове запитання, вживаючи гарну лексику, допускаючи незначні граматичні та фонетичні помилки, 4 учні (26%) отримали бали на

середньому рівні, і лише 2 учні (9%) написало тест на початковому рівні та зовсім не підготували презентацію, та практично не змогли відповісти на запитання вчителя. Важливо, що цілих 6 учнів (17%) отримали 10 та 11 балів, тобто показали свої знання та високому рівні продемонстрували свої навички говоріння на високому рівні, адже вони презентували неймовірні проекти та майже без помилок та з хорошим лексичним запасом відповіли на поставлені вчителем запитання, і при цьому звучали впевнено та категорично:

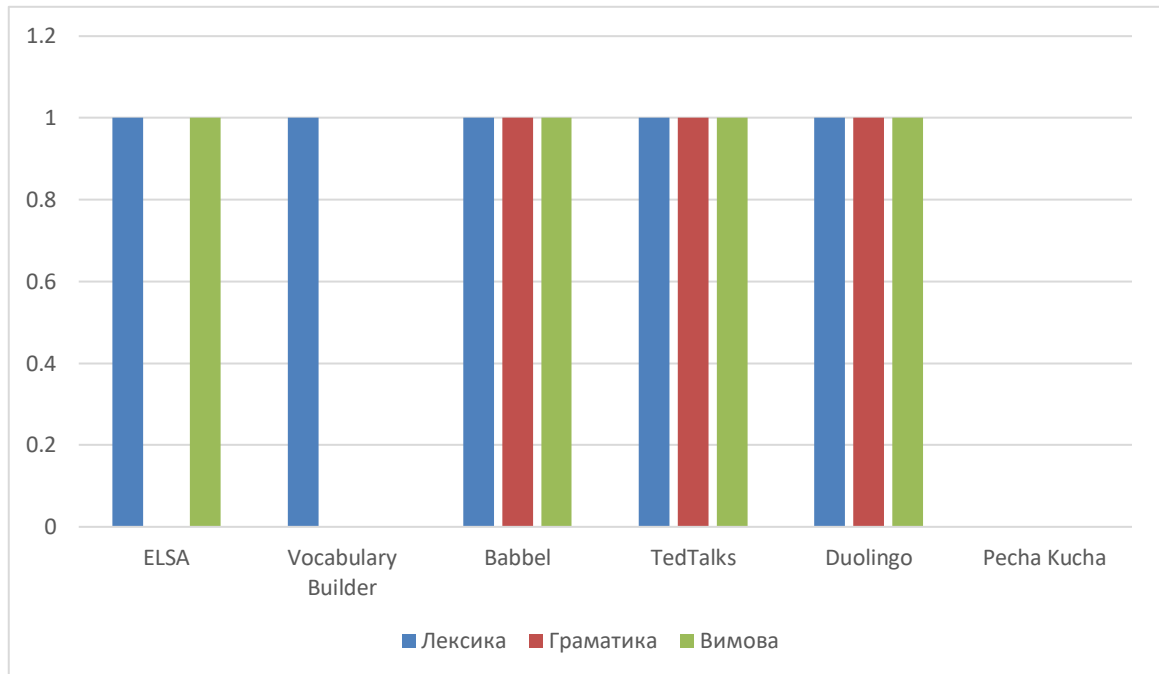
Фіксуємо результати оцінювання комунікативних навичок учнів в кінці пробного навчання у вигляді діаграми:

Рис. 3.5 Рівень сформованості комунікативної компетентності учнів 8-го класу в кінці пробного навчання за результатами усної проектної роботи

До того ж, абсолютно кожен учень подякував та поділився враженнями від проведеної з ними експериментальної роботи. Діти залишилися задоволеними абсолютно новою для них, інноваційною, і в той же час легкою та доступною методикою навчання англійської мови. Вони більше не соромилися говорити, переконалися, що всі можуть допускати помилок, навіть вчитель, і активно брали участь у всіх видах діяльності на уроці.

Ми спробували дослідити можливість застосувати кожен із 6 додатків для практики всіх необхідних нам навичок, які формують комунікативну компетентність учнів, а саме лексичні, граматичні та фонематичні, а не в комплексі:

Рис. 3.6 Наявність в додатків лексичних, граматичних та фонематичних компонентів навчання для формування комунікативної компетентності учнів

Таким чином, запропонована нами методика формування комунікативної компетентності учнів середньої школи засобами інформаційно-комунікаційних технологій виявилася більш, ніж ефективною та прийнятною для школярів. Всі 6 додатків є ефективними для роботи в класі, і в комплексі практикують навички лексики, граматики та вимови. Додатки, які не потребують допомоги інших застосунків, і самі дають можливість практикувати всі необхідні навички, це – додатки **TedTalks**, **Babbel** та **Duolingo**.

Висновок до розділу 3

У нашому дослідженні ми доводили ефективність використання

інформаційно-комунікаційних технологій для формування комунікативної компетентності на уроках англійської мови в середній школи. Ми обрали б онлайн за стосунків, які можуть бути корисними для формування навичок спілкування в учнів: *ELSA, Vocabulary Builder, TED Talks, Babbel, Duolingo, Pecha-Kucha*.

Ми провели пробне навчання в учнів 8 класу в Недобоївському ліцеї імені Григорія Томіна Недобоївської сільської ради Дністровського району Чернівецької області. Ціллю було довести, що впровадження мобільних додатків як допомоги у навчанні зможе покращити навички мовлення та критичного мислення учнів у процесі вивчення англійської мови.

Таким чином, нами було доведено, що мобільні програми беруть на себе роль допомоги учням у навчанні, які використовуються як в класі, так і поза його межами, та можуть покращити комунікативні навички учнів та зробити їх незалежними учнями в навчальному процесі.

ВИСНОВКИ

Метою нашого дослідження було довести, що інформаційно-комунікативні технології є ефективними у формуванні комунікативної компетентності учнів середньої школи. У ході дослідницької роботи було досягнуто всі поставлені завдання.

У **першому розділі** ми розкрили сутність поняття компетентності та іншомовної комунікативної компетентності, описали їх компоненти та основні риси, а також охарактеризували комунікативну компетентність як завдання розвитку особистості в підлітковий період.

На разі, не існує одностайно думки чи визначення терміну «комунікативної компетентності», багато вчених по своєму інтерпретують та доводять це поняття. Але всі запропоновані ідеї містять єдиний спільний компонент, який ми оцінюємо, як головний, і на основі нього стверджуємо, що комунікативна компетентність – це перш за все сукупність (єднання) навичок людини та її здобутого протягом життя досвіду спілкування та комунікації з іншим оточенням через призму міжособистісних взаємо процесів, які будуть стосунки та різного роду відносини між людьми.

Комунікативна компетентність може виражатися у вигляді усної (усної, словесної), письмової (письмової, словесної) та невербальної (міміка, жестикуляція тощо) взаємодії. Її головне призначення полягає у можливості володіти мовою, тобто знати, як використовувати її для спілкування з іншими людьми у різноманітних життєвих ситуаціях, щоб досягти комунікативного «контакту» у відносинах. Тож, чи краще учень показує на практиці свої навички ефективно використовувати мову для спілкування (комунікації), тим більше виражається рівень його комунікативної компетентності.

Тому, вкрай необхідно, щоб вчитель англійської мови навчав не лише ключові моменти в синтаксисі чи лексиці, але й усі інші навички, які в сукупності будують скелет знань та досвіду, який уможлиблює розвиток

ефективної (комунікативної) взаємодії учнів із іншомовним світом, який їх оточує не лише в рамках класу, але і далеко поза ним.

У **другому розділі** розкрито поняття інформаційно-комунікаційних технологій та описано можливості використання інформаційно-комунікаційних технологій для формування комунікативної компетентності учнів середньої школи.

Те, без чого зараз практично неможливо уявити сучасне життя, це інформаційно-комунікаційні технології. Вони в прямому сенсі «захопили» світ, тому вміння їх використовувати в різних життєвих ситуаціях вкрай необхідне, включаючи їх застосування у навчальному процесі. Даний термін також має низку різних тлумачень, з яких випливає, що інформаційно-комунікаційні технології – це інформаційні технології, що мають на меті збір, обробку, зберігання та розповсюдження тієї чи іншої інформації, які в сукупності будують комунікаційні зв'язки між людьми та навколишнім світом.

Ось чому, інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій в навчання є важливим та неминучим моментом, який по мірі важливості займає один ряд із навчанням письма, читання чи математики. Тому не лише учні та все молоде покоління має бути обізнане в новітніх цифрових технологіях, але і люди старшого віку, які беруть участь у навчальному та виховному процесі.

На сьогодні, проблема застосування інформаційно-комунікаційних технологій в навчанні існує, але що року ситуація покращується. Тому це питання залишається відкритим та неосяжним, з точки зору дослідницької діяльності.

Окрім того, застосування інформаційно-комунікаційних технологій на уроках англійської мови, як другої іноземної, є не тільки необхідним, але і ефективним у процесі формування різних навичок, в тому числі навичок комунікації. В цьому дослідженні, ми доводили доречність та актуальність використанні різних онлайн застосунків та мобільних додатків для формування комунікативної компетентності учнів середніх класів.

У третьому розділі надано характеристику онлайн застосунків для формування комунікативної компетентності учнів середніх класів на уроках англійської мови, проведено експериментальну роботу з формування англомовної комунікативної компетентності учнів 8-класів засобами інформаційно-комунікаційних технологій, а також відбулася перевірка та інтерпретація результатів запровадження розробленої нами методики.

Ми обрали 6 онлайн застосунків, які виявилися ефективними для формування навичок спілкування в учнів: *ELSA, Vocabulary Builder, TED Talks, Babbel, Duolingo, Pecha-Kucha*. Наш вибір базувався на таких критеріях, як: 1) статистика та рейтинг їх використання серед підлітків; 2) доступність (важливо чи додаток є вільному доступі для всіх, безкоштовний та підходить для всіх типів мобільних пристроїв (системи IOS та Android); 3) актуальність – для нас було важливо, щоб додатки містили завдання на актуальні та цікаві для підліткового віку теми, які регулярно проходять оновлення; 4) легкість у користуванні – застосунки без складного та заплутаного кейсу, легкі для будь якої вікової категорії.

Пробне навчання проводилося з учнями 8 класу Недобоївського ліцею імені Григорія Томіна Недобоївської сільської ради Дністровського району Чернівецької області. У цій науковій діяльності, ми взяли за основу дослідження мовленнєвої компетентності як типу комунікативної компетентності навчання англійської мови у 8-му класі, яке мало на меті практику, удосконалення та оцінку їхніх лексичних, граматичних та фонематичних навичок.

Вхідний контроль рівня комунікативної компетентності учнів 8-го класу показав, що 33% класу знаходилися на початковому рівні сформованості комунікативної компетентності, 38% учнів – на середньому, достатній рівень відстежувався у 21% учнів 8-го класу, та лише 8% , а це всього 2 учня, володіли комунікативними навичками на високому рівні.

Після інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій в навчання, вихідних контроль рівня комунікативної компетентності учнів 8-го класу, проведений вкінці пробного навчання, показав, що з 23 учнів, яких було оцінено, 48% отримали бали достатнього рівня, 26% отримали бали на середньому рівні, всього 9% учнів все ще знаходилися на початковому рівні, і вже 17% отримали за вихідне тестування 10 та 11 балів, тобто довели, що їх рівень комунікативної компетентності досягнув високого рівня. Тож, ми довели, що формування комунікативної компетентності учнів середньої школи засоби інформаційно-комунікаційних технологій є ефективним та доречним. Це не тільки результати в навчанні, але й мотивує учнів, прививає бажання до навчання та наближує їх до іншомовного (англомовного) світу.

Окрім того, ми переконані, що мобільні навчальні застосунки також можна використовувати для вивчення будь-якого навчального предмета, пристосувавши його до використовуваного вчителем методу навчання та вибравши відповідні мобільні програми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
2. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. *Вища освіта України*. 2008. № 3. С. 23–30.
3. Даас П., Рус М. Стратегічні підходи : Статистичні методи. *Methodenreeks*. Ворбург, 2008. 29 с.
4. Дзюбенко А. А. Новые информационные технологии в образовании. 2000. 104 с.
5. Закон України “Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки” URL : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=537-16>
6. Критерії оцінювання навчальних досягнень з англійської мови URL : https://knzosh.pp.ua/kruterii/kruteriy_inozemna_mova.pdf
7. Микитюк С., Лисицька О., Мельникова Т. Група у Facebook як освітня платформа для вивчення іноземної мови. *Постмодерні відкриття*. 2020. №. 11. С. 131-157.
8. Сиротенко Г.О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Харків: Основа, 2003. 63 с.
9. Татур Ю. Г. Компетентносный подход в описании результатов и проектировании стандартов высшего профессионального образования: материалы ко второму заседанию методологического семинара. Авторская версия. Москва: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. 16 с.
10. Швачич Г. Г. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології: Навчальний посібник. Дніпро: НМетАУ, 2017. 230 с.

11. About ICT in education (20 November 2016) URL :
<https://www.eur.nl/sites/corporate/files/beleidsnotitie.pdf>
12. Aguaded I. Communicative Competences and the Use of ICT for Foreign Language Learning within the European Student Exchange Programme ERASMUS. *European Educational Research Journal*. 2011. Vol. 10. No. 1. P. 83-101.
13. Ahn T., Lee S. User experience of a mobile speaking application with automatic speech recognition for EFL learning. *Education Technology*. 2016. P. 778–786.
14. Alshahrani H. A. A Brief History of the Internet in Saudi Arabia. *TechTrends*. 2016. P. 19–20.
15. Bachman L., Palmer A. *Language Testing in Practice*. Oxford: Oxford University Press, 1996. 385 p.
16. Bailey K. M. *Voices from the language classroom: qualitative research in second language education*. Cambridge: Cambridge University Press. Amy B M Tsui - Reticence and anxiety in second language learning. 1996. P. 145-167.
17. Becker H. J. Findings from the teaching, learning, and computing survey: Is Larry Cuban right? (2000) URL :
<http://www.crito.uci.edu/tlc/findings/ccsso.pdf>
18. Bessarab A. Social networks as a phenomenon of the information society. *Journal of Optimization in Industrial Engineering*. 2021. Vol. 14. No.1. P. 17-24.
19. Butler-pascoe M. E. English for Specific Purposes (ESP), Innovation, and Technology. *English Education and ESP*. 2009. P. 1-15.
20. Cambridge dictionary URL :
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/ict>
21. Canale M., Swain M. Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*. 1980. Vol 1. No.1. P. 1-47.

22. Cheng H. Y. Applying Twitter to EFL reading and writing in a Taiwanese college setting. The USA : Indiana State University, 2012. 111 p.
23. Chomsky N. 4 aspects of the Theory of Syntax. Massachusetts : The MIT Press, 1965. 251 p.
24. Collis B., Moonen J. Flexible learning in a digital world. Experiences and expectations. London: Kogan Page, 2001. 232 p.
25. Course plan ICT 2016-2020 URL: <https://lumencms.blob.core.windows.net/media/592/wsko-andreashof-ict-koersplan-2016-2020-websiteversie.pdf>
26. Dang X. T. Factors influencing teachers' use of ICT in language teaching: a case study of Hanoi University. *Vietnam Technology Report Q3*. Vietnam, 2011. P. 4-10.
27. Digital technology URL : <https://www.dictionary.com/browse/digital-technology>.
28. Dobbins C., Denton P. An investigation into the use of mobile technology in enhancing student engagement. *TechTrendsMyWallMate*. 2017. P. 541–549.
29. Encyclopedia of Computer Science. 4th Edition. 2002. 2096 p.
30. Google URL : <https://www.google.com/>
31. Graham C. R. Blended learning systems: definition, current trends, and future directions. Handbook of blended learning: global perspectives, local designs. San Francisco, C A: Pfeiffer Publishing, 2005. 624 p.
32. Hall J. K., Pekarek S. L2 interactional competence and development. Bristol, UK: Multilingual Matters, 2011. P. 1-18.
33. Hedge T. Teaching and learning in the language classroom. Oxford: Oxford University Press, 2000. 464 p.
34. Hymes D. H. On communicative competence. *Sociolinguistics: Selected readings*. Harmondsworth: Penguin, 1972. P. 269-293.

35. ICT: Concept and Definition (2014) URL :
<https://www.lisedunetwork.com/ict-concepts-and-meaning-definition/>
36. Information map ICT in education (2015) URL :
https://www.kennisnet.nl/app/uploads/kennisnet/leren_ict/visie_implementatie/bijlagen/Informatiekaart_ict_in_het_onderwijs.pdf
37. Jung S. H. The use of ICT in learning English as an international language. Ethe USA : University of Maryland, College Park, 2006. P. 56-61.
38. Kevalkumar M. P. and Mahesh D. Use of ICT Resources and Services at Selected Government Grant-in-Aid University Libraries in Gujarat. *A Study*. 2018. Vol. 7. No.1. P. 71-96
39. Kirschner P., Vilsteren P., Hummel H. and Wigman M. The Design of a Study Environment for Acquiring Academic and Professional Competence. *Studies in Higher Education*. 1977. Vol. 22. No. 2. P. 151-171.
40. New Media Consortium. A global imperative: The report of the 21st century literacy summit (2005) URL : <http://www.nmc.org/summit/>
41. Oxford U International trends in higher education. Oxford: The University of Oxford International Strategy, 2015. 27 p.
42. Pallotti G. Doing interlanguage analysis in school contexts. *Communicative proficiency and linguistic development: intersections between SLA and language testing research*. 2010. Vol. 1. P. 159-190.
43. PISA AND THE DEFINITION OF KEY COMPETENCIES URL :
<https://www.oecd.org/pisa/definition-selection-key-competencies-summary.pdf>
44. Richards J., Platt J., Weber H. Longman Dictionary of Applied Linguistics. London: Longman, 1985. 323 p.
45. Rozitis C. P. Instructional design competencies for online high school teachers modifying their own courses. *TechTrends*. 2017. P. 428–437.
46. Savignon S. J. Communicative Competence: Theory and Classroom Practice. Texts and Contexts in Second Language Learning. *Reading*. Massachusetts at all: Addison-Wesley Publishing Company, 1983. 217 p.

47. Savignon S. J. Communicative language teaching: Linguistic theory and classroom practice. In *Interpreting communicative language teaching: Contexts and concerns in teacher education*. New Haven, Connecticut: Yale University Press, 2002. 239 p.
48. Scheeres H., Hager P. Competences and the Curriculum. Sydney: University of Technology Website, 1994. P 409-433.
49. Stanley G. *Language Learning with Technology*. Cambridge: Cambridge University Press, 2013. 264 p.
50. Sturgis C., Patrick S., Pittenger P. (2011). It's not a matter of time: Highlights from the 2011 Competency-Based Learning Summit URL : https://www.inacol.org/wp-content/uploads/2015/02/iNACOL_Its_Not_A_Matter_of_Time_full_report.pdf
51. Sung Y., Chang K., and Liu T. The effects of integrating mobile devices with teaching and learning on students' learning performance : A meta-analysis and research synthesis. *Computer Education*. 2016. P. 252–275.
52. Thornbury S. *How to teach speaking*. Harlow, England: Longman, 2005. 163 p.
53. Tinio V. L. *ICT in Education: UN Development Programme (2002)* URL : <http://www.eprmers.org>
54. U.S. Department of Education. *Competency-Based Education Programs. Questions and Answers*. Washington, DC: U.S. Department of Education 2014. 13 p.
55. Westera W. ICT in education: means or goal? *Education Innovation*. 2014. Vol. 16. No. 4. 14 p.
56. What is ICT? URL : <https://www.tutor2u.net/business/reference/what-is-ict>
57. Walker A., White G. *Technology Enhanced Language Learning: Connecting theory and practice*. Oxford: Oxford University Press, 2013. 249 p.

58. White R. T., Mayer R. E. Understanding Intellectual Skills. *Instructional Science*. 1980. Vol. 9. No. P. 101-127.
59. Widdowson H. G. Learning purpose and language Use. Oxford: Oxford University Press, 1983. 122 p.
60. Yang S. C., Chen Y. Computer Human Behaviour. Technology-enhanced language learning : A case study. 2007. P. 860–879.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

61. Babbel URL : <https://www.babbel.com/>
62. Duolingo URL : <https://www.duolingo.com>
63. ELSA URL : <https://elsaspeak.com/en/>
64. FluentU URL : <https://www.fluentu.com/>
65. HelloEnglish URL : <https://helloenglish.com/>
66. Lingualeo URL : <https://lingualeo.com>
67. PechaKucha URL : <https://www.pechakucha.com/>
68. Speeko URL : <https://www.speeko.co/>
69. TED Talks URL : <https://www.youtube.com/user/TEDtalksDirector>
70. Vocabulary Builder URL :
- https://play.google.com/store/apps/details?id=com.praveenj.vocab&hl=en_US
71. Word of the Day URL :
- https://play.google.com/store/apps/details?id=helium.wordoftheday.learnenglish.vocab&hl=en_US&pli=1

ДОДАТКИ

Додаток А

Критерії оцінювання навчальних досягнень з англійської мови для учнів 8-х класів.

Контроль говоріння

	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
Початковий	1	Учень/учениця знає найбільш поширені вивчені слова, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні, допускає фонематичні помилки.
	2	Учень/учениця знає найбільш поширені вивчені словосполучення, проте не завжди адекватно використовує їх у мовленні, допускає фонематичні помилки.
	3	Учень/учениця використовує в мовленні прості непоширені речення з опорою на зразок, має труднощі у вирішенні поставленого комунікативного завдання в ситуаціях на задану тему, допускає фонематичні помилки.
Середній	4	Учень/учениця уміє в основному логічно розпочинати та підтримувати бесіду, при цьому використовуючи обмежений словниковий запас та елементарні граматичні структури. На запит співрозмовника дає елементарну оціночну інформацію, відображаючи власну точку зору.
	5	Учень/учениця уміє в основному логічно побудувати невеличке монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, допускаючи незначні помилки при використанні лексичних одиниць. Всі звуки в потоці мовлення вимовляються правильно.
	6	Учень/учениця впевнено розпочинає, підтримує, відновлює та закінчує розмову у відповідності з мовленнєвою ситуацією. Всі звуки в потоці мовлення вимовляються правильно.
Достатній	7	Учень/учениця уміє зв'язно висловлюватися відповідно до навчальної ситуації, малюнка, робити повідомлення з теми, простими реченнями передавати зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, ставити запитання та відповідати на них.
	8	Учень/учениця уміє логічно висловитися у межах вивчених тем відповідно до навчальної ситуації, а також у зв'язку зі змістом прочитаного, почутого або побаченого, висловлюючи власне ставлення до предмета мовлення; уміє підтримувати бесіду, вживаючи короткі репліки. Учень в основному уміє у відповідності з комунікативним завданням використовувати лексичні одиниці і граматичні структури, не допускає фонематичних помилок.
	9	Учень/учениця уміє логічно висловлюватися у межах вивчених тем, передавати основний зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, вживаючи розгорнуті репліки, у відповідності з комунікативним завданням використовує лексичні одиниці і граматичні структури, не допускає фонематичних помилок.
Високий	10	Учень/учениця уміє без підготовки висловлюватися і вести бесіду в межах вивчених тем, використовує граматичні структури і лексичні одиниці у відповідності з комунікативним завданням, не допускає фонематичних помилок.
	11	Учень/учениця уміє логічно і в заданому обсязі побудувати монологічне висловлювання та діалогічну взаємодію, використовуючи граматичні структури і лексичні одиниці у відповідності до комунікативного завдання, не допускаючи при цьому фонематичних помилок.
	12	Учень/учениця уміє вільно висловлюватись та вести бесіду в межах вивчених тем, гнучко та ефективно користуючись мовними та мовленнєвими засобами.

Критерії оцінювання навчальних досягнень з англійської мови для учнів 8-х класів.

Диктант	Тестування
Оцінювання – максимум 11 балів.	12 балів -100 %
11 балів-всі правильні відповіді	11 балів - 92-99 %
10 балів - 1 помилка	10 балів – 84-91 %
9 балів - 2 помилки	9 балів – 76-83 %
8 балів - 3 помилки	8 балів – 68 -75 %
7 балів - 4 помилки	7 балів – 60-67 %
6 балів - 5 помилок	6 балів – 50-59 %
5 балів - 6 помилок	5 балів – 42-51 %
4 бали - 7 помилок	4 бали – 36-43 %
3 бали - 8 помилок	3 бали – 28-35 %
2 бали - 9 помилок	2 бали – 20-27 %
1 бал - 10 і більше помилок	1 бал – 0-19 %
Творча робота	Контроль аудіювання та читання
Оцінка за зміст складає половину загальної оцінки.	12 балів -100 %
За граматичну помилку знімається 0.5 балу.	11 балів - 92-99 %
За лексичну помилку знімається 0.25 балу.	10 балів – 84-91 %
За орфографічну помилку знімається 0.1 балу.	9 балів – 76-83 %
	8 балів – 68 -75 %
	7 балів – 60-67 %
	6 балів – 50-59 %
	5 балів – 42-51 %
	4 бали – 36-43 %
	3 бали – 28-35 %
	2 бали – 20-27 %
	1 бал – 0-19 %

Додаток Б

Завдання для вхідного контролю рівня сформованості комунікативної компетентності учнів 8-го класу

1) Choose the correct word according to the context

Pack, book, accommodation, countryside, sightseeing

1. Just call a _____ , pack a suitcase, and you may leave.
2. My mom came back from _____ weighed down with lots of toys for her son.
3. I enjoy spending time by myself, and absolutely prefer the _____ to the city.
4. Dmytro and Ivanka returned from a _____ excursion of the old town.
5. Luckily, hotel _____ was included in the price of our holiday.

2) Underline the correct answer

1. Richard *offered/ has offered* Kate something to drink, but she said she wasn't thirsty.
2. Look at the boy and the dog that *is running/ runs* over there.
3. How often *are you looking/ do you look* at yourself in the mirror?
4. I *meet/ am meeting* Peter tonight. He *takes/ is taking* us to a restaurant.
5. *Did you do/ Have you done* the work yet?

3) Listen and choose the word you hear

1. sells or sales
2. series or serious
3. scales or skills
4. reason or resign

Додаток В

Результати вхідного контролю рівня сформованості комунікативної компетентності учнів 8-го класу

1. Горюк Назар – 5 балів
2. Владика Таїсія – 7 балів
3. Макарець Ангеліна – 10 балів
4. Лабік Олександра – 3 бали
5. Бурлака Тимофій – 8 балів
6. Бойко Елла – 8 балів
7. Ясинівський Ілля – 3 бали
8. Щербатий Олександр – 3 бали
9. Гайдеск Назар – 9 балів
- 10.Тодосійчус Анна – 10 балів
- 11.Щербатий Влад - відсутній
- 12.Семенюк Тетяна – 5 балів
- 13.Сукало Соломія – 9 балів
- 14.Гуцул Данік – 6 балів
- 15.Костинюк Василь – 6 балів
- 16.Ангеліна Коваль – 3 бали
- 17.Мусурівський Максим - 6 балів
- 18.Руснак Олександр – 6 балів
- 19.Калиняк Валерія – 3 бали
- 20.Деркач Злата – відсутня
- 21.Мусурівська Валерія- 6 балів
- 22.Сологуб Даша – 3 бали
- 23.Манюк Валентин – 2 бали
- 24.Гайдашук Дмитро – 5 балів
- 25.Грицюк Ілля – 3 бали
- 26.Майданський Андрій – 6 балів

Додаток Г

Питання анонімного опитування учнів 8-го класу, з метою виявити складнощі в говорінні

Мені складно висловлювати свої думки на уроці англійської мови, тому що...	
Причина	Кількість дітей
<i>Низький словниковий запас</i>	<i>17</i>
<i>Страх робити помилки у вимові та граматиці</i>	<i>20</i>
<i>Страх отримати погану оцінку</i>	<i>18</i>
<i>Страх, що інші діти будуть сміятися</i>	<i>10</i>
<i>Вчитель завжди виправляє</i>	<i>14</i>
<i>Відсутність бажання говорити</i>	<i>3</i>
<i>Немає мотивації (не бачу сенсу в цьому)</i>	<i>2</i>

Додаток Г

Завдання для вихідного контролю рівня сформованості комунікативної компетентності учнів 8-го класу

1) Choose the correct word according to the context

Ambitious, overprotective, teasing, scenery, reliable

1. It has reignited the debate over whether authorities are being _____ of children.
2. There may also have been some influence from painted _____ used in the theatre.
3. I just want a good _____ car, nothing flashy.
4. The project proposes the most _____ plans for the parish church in over 100 years.
5. His next kiss was consuming, hungry yet sweet, _____ her with a hint of promise and driving her body to new heights of awareness.

2) Underline the correct answer

1. I borrowed four books on gardening the last time I *was/ has been* at the library.
2. I sent you the money almost two weeks ago but I still *haven't received/didn't receive* any confirmation.
3. Next week I have a week's vacation. I *plan/am planning* on going on a trip to the Rockies.
4. Mr Matthius, *you spent/ have spent* the last sixty years exploring the world, didn't you?
5. How dare you ask me that! I *have never told/never tell* a lie in my life.

3) Listen and choose the word you hear

1. margin or merger
2. overt or over
3. predict or product
4. declined or the client

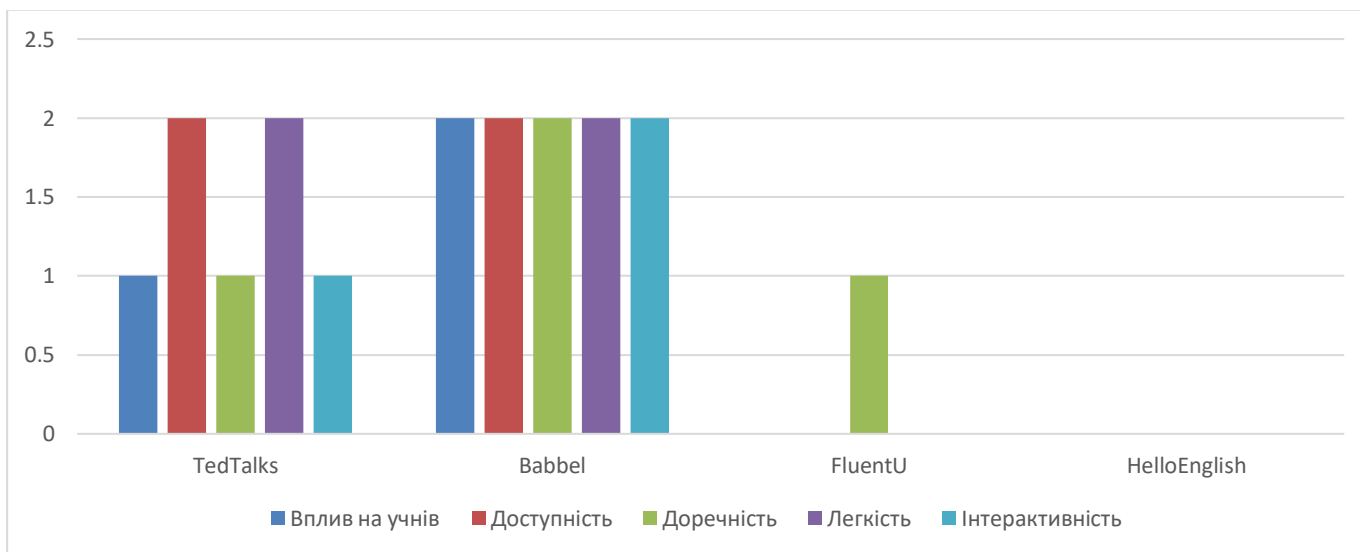
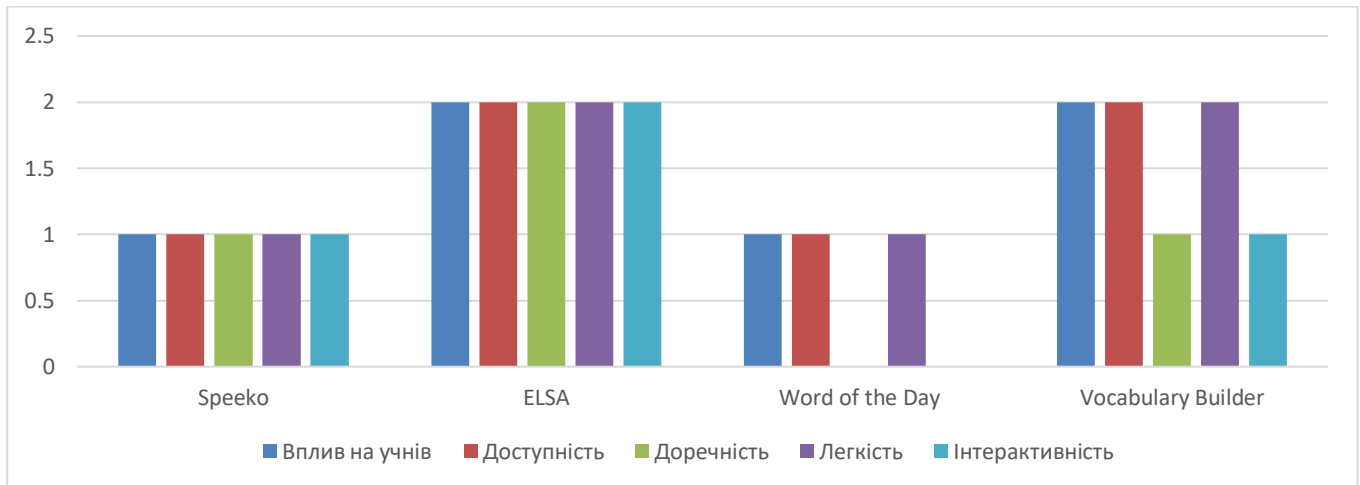
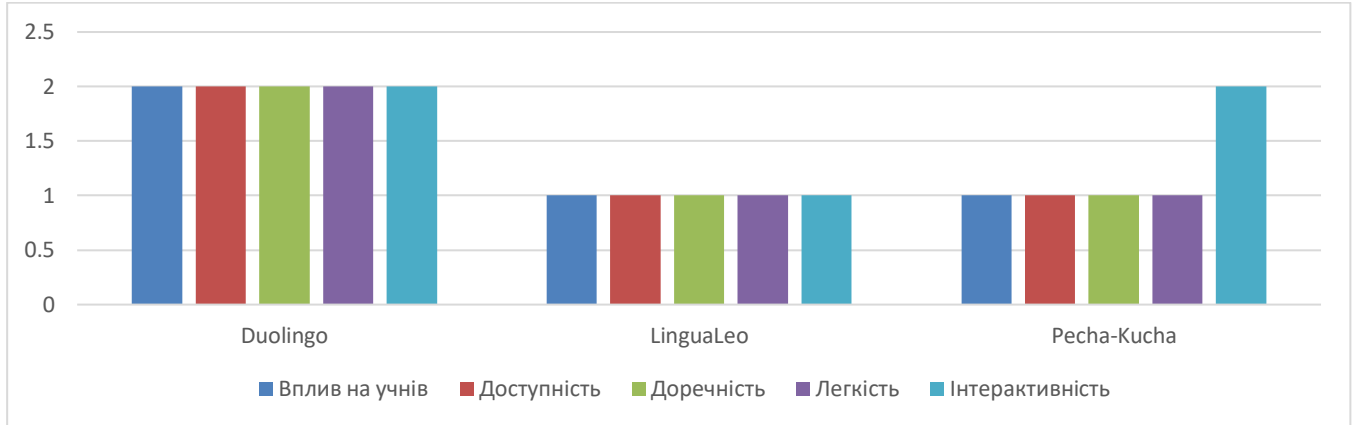
Додаток Д

Результати вихідного контролю рівня сформованості комунікативної компетентності учнів 8-го класу

1. Горюк Назар – 7 балів
2. Владика Таїсія – 10 балів
3. Макарець Ангеліна – 11 балів
4. Лабік Олександра – 5 бали
5. Бурлака Тимофій – 10 балів
6. Бойко Елла – 10 балів
7. Ясинівський Ілля – 4 бали
8. Щербатий Олександр – 3 бали
9. Гайдеск Назар – 11 балів
- 10.Тодосійчус Анна – 10 балів
- 11.Щербатий Влад - відсутній
- 12.Семенюк Тетяна – 7 балів
- 13.Сукало Соломія – 9 балів
- 14.Гуцул Данік – 8 балів
- 15.Костинюк Василь – 8 балів
- 16.Ангеліна Коваль – 7 бали
- 17.Мусурівський Максим - 8 балів
- 18.Руснак Олександр – 9 балів
- 19.Калиняк Валерія – 4 бали
- 20.Деркач Злата – відсутня
- 21.Мусурівська Валерія- 7 балів
- 22.Сологуб Даша – 7 бали
- 23.Манюк Валентин – відсутній
- 24.Гайдащук Дмитро – 6 балів
- 25.Грищюк Ілля – 3 бали
- 26.Майданський Андрій – 8 балів

Додаток Д

Ефективність використання застосунків на уроках англійської мови з метою формування у них комунікативної компетентності за критеріями

Додаток Ж

Приклади розроблених вправ та завдань з використанням додатку ELSA

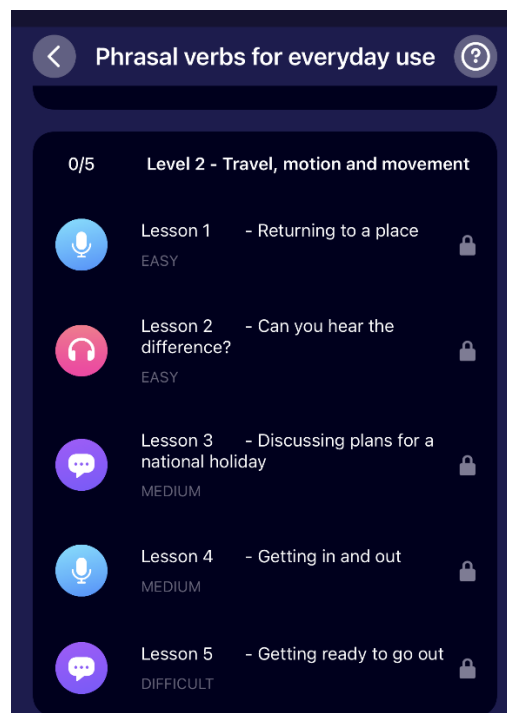
Warming-up activity:

T: ...No, let's start our warming-up activity. Today we have extremely interesting warming-up, the aim of which is practicing your pronunciation skills. I want everyone of you to take your cellphones. Yes, I am not kidding. We are doing this exercise with the help of your mobile phones.

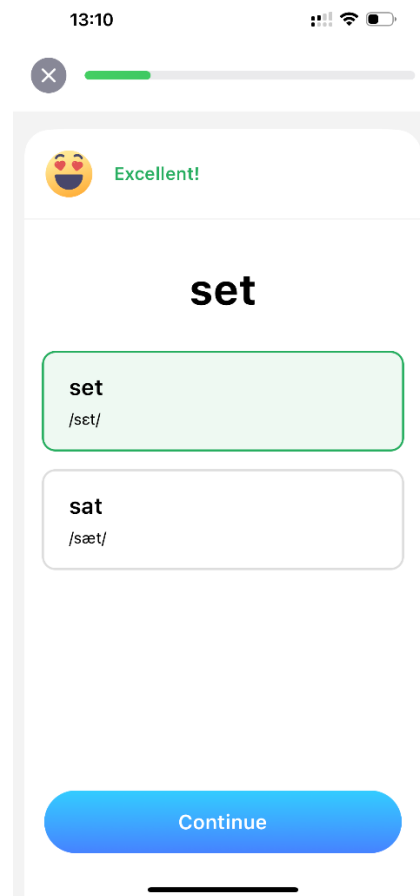
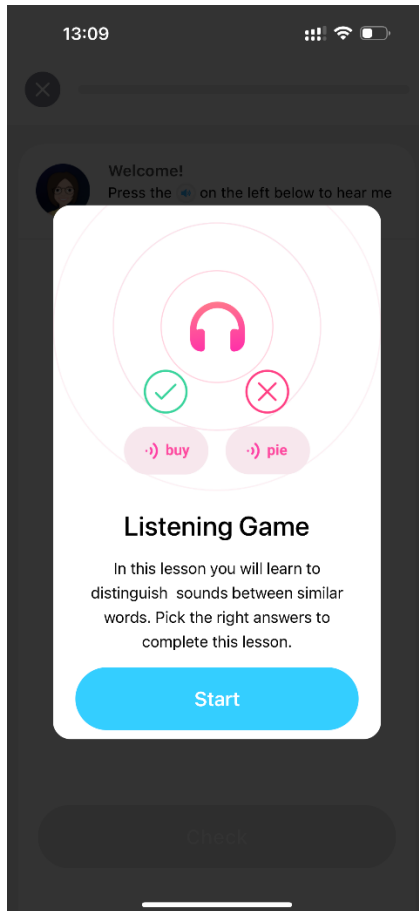
T: Now, look at the board. Here you can see the name of an educational mobile app "ELSA". Find it in your mobile phone's search system and download. Don't worry, it's absolutely free of charge... Now, you have to register and then log in this app. When you are ready, raise your hand, please.

T: Ok, go on. Today we are going to learn and practice the pronunciation of phrasal verbs for everyday use, which is also suitable to the topic of today's lesson. So, follow me. Click "Study by topic" – "Lifestyle" – "Phrasal verbs for everyday use".

Here you can see 5 levels. We are starting with level 2 "Travel, motion and movement". Can everyone see that? Ok. Go on. In this level there are 5 short lessons, the first two of which are easy, lesson 3 and 4 are a little bit more difficult and the lesson 5 is actually difficult. Now we are doing the first three lessons fast, the next two we will don next time.

T: Let's play Listening Game first. Your task is to distinguish sounds between similar words. Just pick the right answers to complete this lesson.

T: Well done! Now, let's practice your pronunciation skills. Listen and repeat what ELSA says. Everyone of you will get a detailed feedback for the underlined sounds for each phrase.

13:16

Try Again
Pronounce the 'sh' here with a /ʃ/ (sh) sound, as in 'she' and 'should.' Make sure you let the air flow smoothly. If you stop the air, it might sound like /tʃ/ (ch)

my biggest wish

/maɪ 'bɪ.gəst wɪʃ/

Extra information

13:17

Oops. Wrong answer.

with

wish
/wɪʃ/

with
/wɪθ/

Continue

13:22

Excellent!
Your pronunciation is spot on!

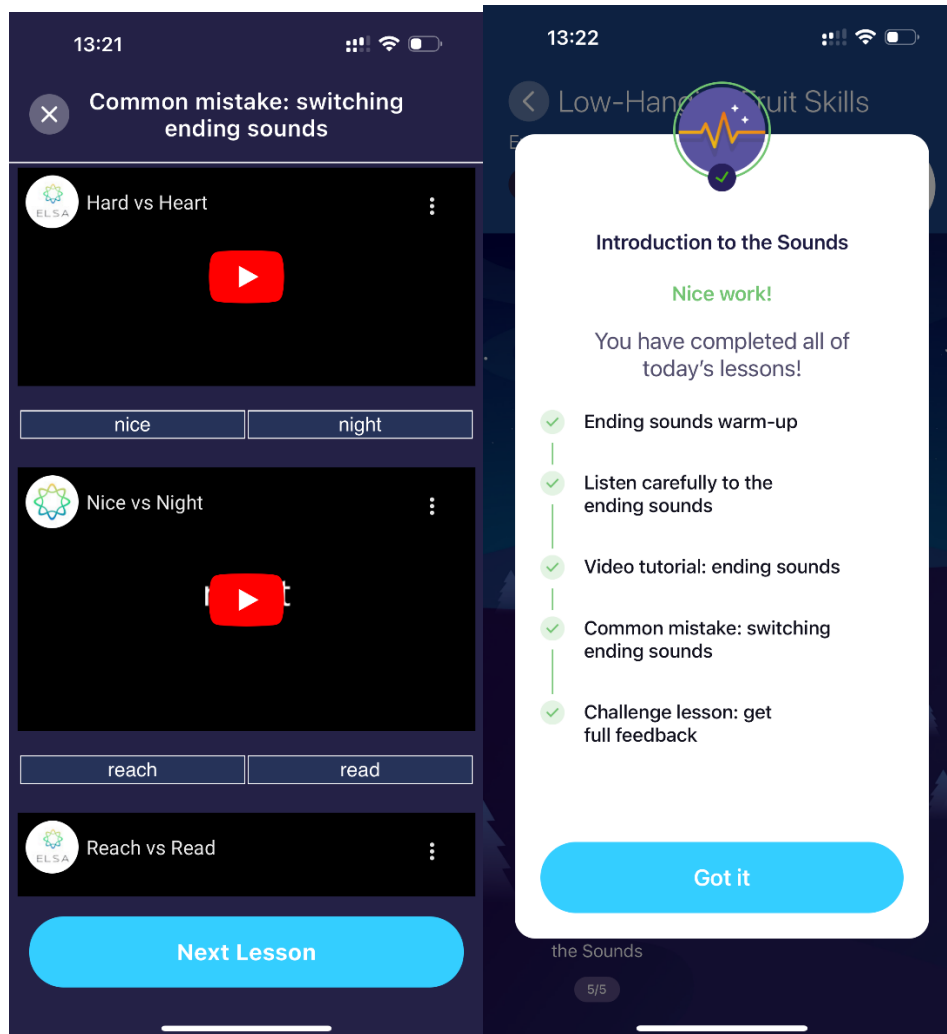
My biggest wish is to improve my English.

/maɪ 'bɪ.gəst wɪʃ ɪz tə ɪm'pru:v maɪ 'ɪŋɡ.lɪʃ/

Extra information

Microphone icon

T: Wow! Good job! Now and now you have to watch the video tutorial in this app to realize why it is so significant not to switch the sounds in words during speaking.

T: So, now you know that one common mistake the students do is to switch an ending sound to a different sound. If you do this, it might sound like you are saying a different word, so be careful!

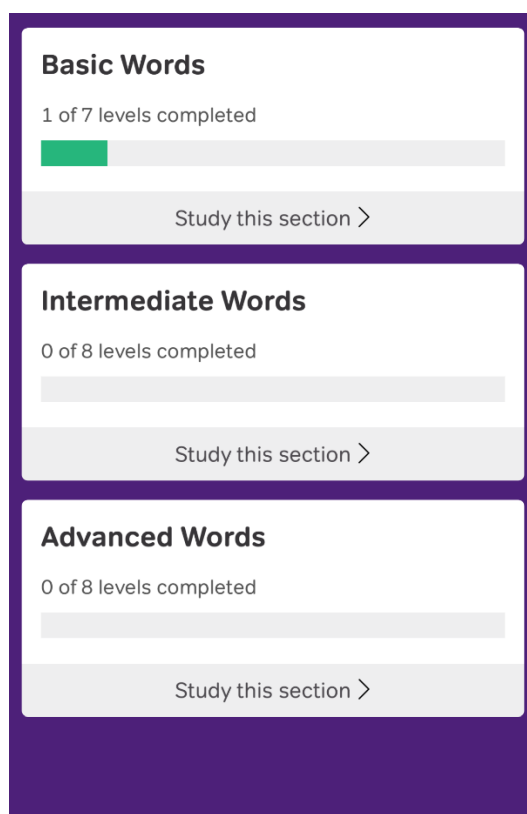
T: So, now we move to the main part of our lesson...

Додаток 3

Приклади розроблених вправ та завдань з використанням додатку **Vocabulary Builder**

T: Ok, my dear students. It's time for the new warming-up activity. This time, as you have already understood, you have to use your smartphones again. Today the aim of this activity is to enlarge your vocabulary stock. All the new words we learn today will be included into your test, so try to memorize them.

T: Well, take your phones and find the app "Vocabulary Builder". Click "Basic" – "Level 2". Today we have to learn 10 new words connected with topic "It's your Life". Each of you has to read the word and find its definition first. If you are right, good job! If you make mistake, don't worry, it's ok, this app will show you the correct answer! For your better understanding of the word, this app provides you with an example how we can use each word in a sentence. Be careful! Today's words are not so easy;)

13:53 Basic Words Basic Level 2

Incorrect
You'll see this word again soon.

impartial 🔊

✓ unbiased

*The judge was not **impartial** since he had been bribed by the witness's family.*

Master 16 more words to unlock Basic Level 3

Next Word >

13:46 Basic Words Basic Level 2

Incorrect
You'll see this word again soon.

summit 🔊

✓ highest point

*After hiking for two days, the climbers finally reached the **summit** of Mount Kilimanjaro.*

Master 20 more words to unlock Basic Level 3

Next Word >

13:47 Basic Words Basic Level 2

Correct!
You won't see this word for a while.

sentimental 🔊

✓ emotional

*I don't like romanticism for the same reason I don't like melodramatic acting and soap operas—overly **sentimental**.*

Master 19 more words to unlock Basic Level 3

Next Word >

13:52 Basic Words Basic Level 2

Correct!
You won't see this word for a while.

autonomous 🔊

✓ independent

*Many of the factory workers are worried about being replaced by machines and computers that will work completely **autonomously**.*

Master 18 more words to unlock Basic Level 3

Next Word >

13:54 Basic Words Basic Level 2

Correct!
You'll see this word one more time.

discriminate 🔊

✓ differentiate

*Sarah couldn't **discriminate** between a good wine and a bad wine, so she avoided wine tastings.*

Master 14 more words to unlock Basic Level 3

Next Word >

13:56 Basic Words Basic Level 2

Level Complete!

You just completed Basic Level 2! Nice job :)

Now that you've mastered these words, put your skills to the test in a game!

Continue to Basic Level 3 >

Replay this level ↺

T: Well done! Today we have learned 7 new words. These are: **summit, sentimental, complementary, autonomous, impartial, egoist, discriminate.**

T: Let's revise each of them. You should provide your own examples using these words.

T: Good Job! Now, look at the board. You have the definitions and your task is to look at the flashcards on the table. You come closer to them one by one and you have to stick the word written in the card to the correct definition. Is everything clear? Alright! Ready, steady, go!

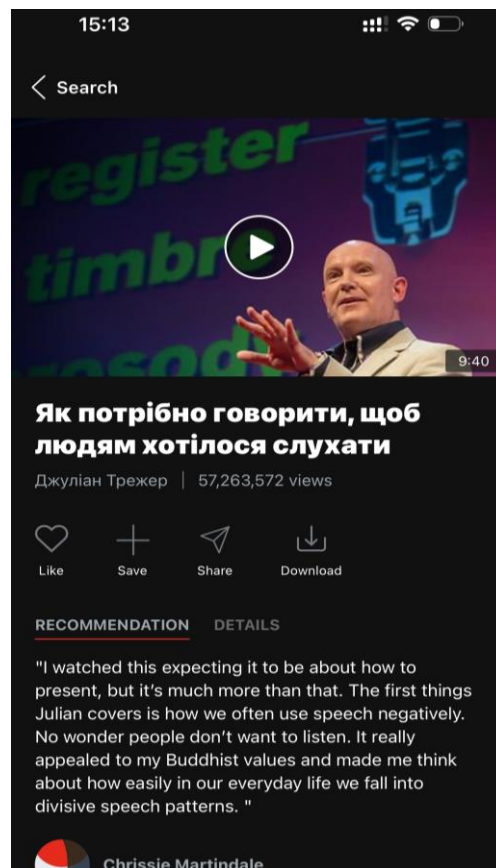
Додаток Й

Приклади розроблених вправ та завдань з використанням додатку TedTalks

T: Today, I am so excited, the topic of our class today is how to make friends. Last lesson I noticed that this can be so interesting and useful for you to know. So, what is friendship? Who can provide me the best definition to this word?

... (*interpersonal relationships or concepts of friendship, support and teamwork, the ability to listen and perceive (empathize with) problems others*).

T: Well done! No, we are going to work with the app TedTalks and practice your listening skills and not only by the way. Find the video interview: “Social interaction: how to make friends” (джерело “Julian Treasure: how to speak so that people want to listen”)

T: In my opinion, a great application that will diversify a number of topics will be work with the presentation "Julian Treasure: how to speak so that people want to listen", where the author reveals the very essence of the concept of active listening and information perception, mentions 7 main reasons that distract from active communication and listening. The duration of the video is only 10 minutes. Please, watch this video. And then we will talk about what you have heard and understood.

T: Task 1: look at the topic on the blackboard and make an association spider, when you finish exchange your ideas with your classmates, how the words and phrases named connected with the topic:

T: Task 2: listen to the talk and put 7 deadly sins of speaking in the right order, give short characteristics to each of them, comment on the authors words:

judging	complaining	gossip	negativity
dogmatism	excuses	lying	

T: Task 3: answer the questions and guess what the details of the talk:

- Are you good at speaking?
- Do you have many friends?
- Do you listen to people attentively?
- What are the usual topics you are discussing with other people?
- Are you a party animal or home-bird?

T: Task 4: give all possible adjectives that are connected with communication/interaction, make up sentences with them describing your close friends or members of your family:

talkative   easy-going   friendly   shy   patient   chatterbox

T: Task 5: look at the pictures and say which of them suit best to the content of the talk:

Додаток К

Приклади розроблених вправ та завдань з використанням додатку Babbel

T: Ok, dear students. Now, Let's move on to your favorite part of our classes! Let's work with app "Babbel". Find your cell phones. Open the app. Find lesson 3, this is where we stopped previous time. We continue talking about the future. So, first. You have to listen to the recording and repeat exactly the same you can hear! We are practicing the construction "to be going to".

The image displays two screenshots of the Babbel app interface, illustrating listening exercises. Each screenshot shows a mobile phone status bar at the top with the time (14:11 and 14:12), signal strength, Wi-Fi, and battery icons. Below the status bar are navigation arrows and a close button (X).

The first screenshot (left) features the heading "Послухайте та повторіть" (Listen and repeat) above a photo of a man in a suit holding a glass. Below the photo is a pink speech bubble containing the text "I'm going to go out." and the Ukrainian translation "Я піду гуляти." Below this is a large orange circular button with a white refresh icon, and a small blue microphone icon to its left.

The second screenshot (right) features the same heading "Послухайте та повторіть" above a photo of a man and a woman riding bicycles. Below the photo is a green speech bubble containing the text "I'm going to spend the weekend with my wife." and the Ukrainian translation "Я проведу ці вихідні зі своєю дружиною." Below this is a large green checkmark icon, and a small blue microphone icon to its left.

T: Great Job! Now, let's move to another task. You have to look at the pictures and choose the correct translation to the words and word combinations.

The image displays two screenshots of a mobile application interface for a language learning task. The first screenshot, taken at 14:13, shows two columns of audio prompts and image-based multiple-choice options. The second screenshot, taken at 14:15, shows a specific audio prompt, an image of a meal, and a multiple-choice question with one option selected.

Screen 1 (Left):

- Column 1:** Audio prompt: "to take it easy". Options: "розслабитися, заспокоюватися" (relax, calm down), "to look forward to" (anticipate).
- Column 2:** Audio prompt: "I'm going to go out.". Options: "to show someone around" (show someone the area), "to go out for a meal" (go out to eat), "Я проведу ці вихідні зі своєю дружиною." (I will spend these weekends with my wife), "Я піду гуляти." (I will go for a walk).

Screen 2 (Right):

- Audio prompt: "to go out for a meal".
- Image: A table with various dishes and hands reaching for them.
- Question: "to goout for a meal" (with "goout" highlighted in pink).
- Options: "йти їсти (досл. вийти за їжею)" (go to eat (lit. go out for food)).
- Buttons: "Повторити" (Repeat), "Продовжити" (Continue).

T: Cool! But that is not the end. Look the sentences. You have to fill in the sentences with the correct word. But the letters of these words are mixed up. So your task is to put the letters in correct order to make the word of a phrase.

14:16

14:17

14:17

Напишіть правильний переклад

to _____

розслабитися, заспокоюватися

a

t

k

e

t

i

a

e

s

y

✕

Готово

Напишіть правильний переклад

I'm going to spend the weekend with my wife.

Я проведу ці вихідні зі своєю дружиною.

g

n

g

o

i

o

t

s

n

d

p

e

✕

Готово

Напишіть правильний переклад

That so _____.

Це звучить весело.

u

n

d

s

s

o

k

e

i

l

n

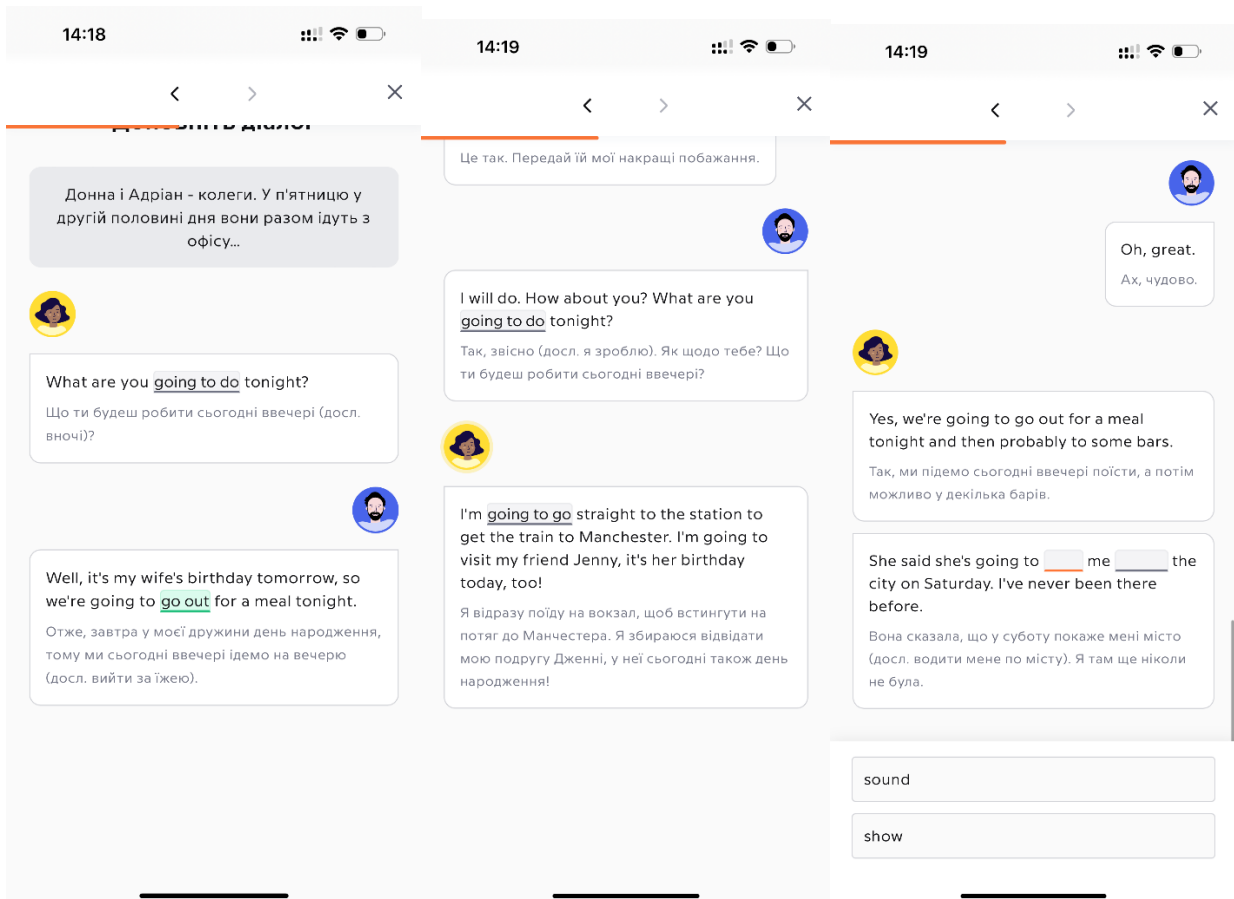
f

u

✕

Готово

T: And the last exercise. You have to complete the dialogs using the words and word combinations we have learned. After you are done you can see the correct answer, check yourselves, and then listen to the dialogs one more time and try to repeat everything!

T: Great job! You are so motivated and active today!

Додаток Л

Приклади розроблених вправ та завдань з використанням додатку

Duolingo

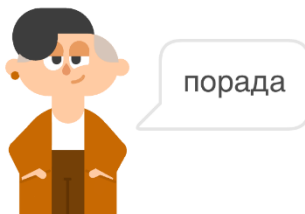
T: The Duolingo application does not always correspond to the topic indicated in our curriculum, and you have already known that. But I know that you love it and, by the way, it is useful for additional individualized English language learning because it practices all the necessary skills to build your communicative skills, to be more specific: lexical, grammatical and phonemic ones. That is, before the mandatory homework, you still have to spend only 10 minutes working in this app as an additional stimulating component to improve your knowledge.

T: Doing exercising at home using this app you will get acquainted with the words and word combinations based upon topic “Going to the picnic! Describing the place”. This topic totally corresponds to the material we have learned today during the class.

T: Task 1 is to give an English translation to the words. For example:

Виберіть правильний переклад

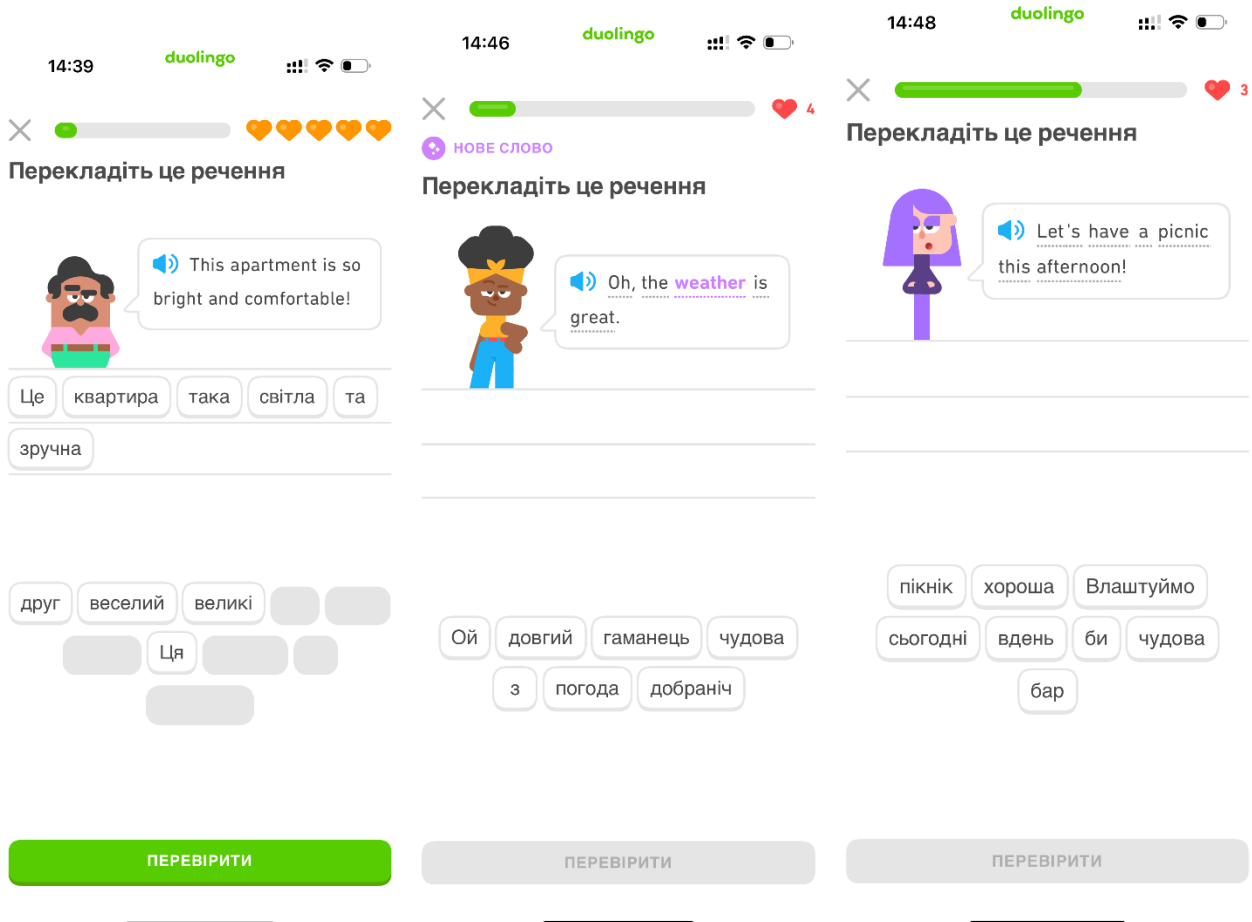

enough

fresh

advice

T: Then you will read the English sentence and you have to provide its translation into Ukrainian. For example:

T: After that. You have to listen to the man talking and write down what he says.

14:48 duolingo 14:48

Що ви чуєте?

Progress bar: 1/3 hearts

- have
- first name
- to
- spicy
- weekend
- picnic
- want
- often
- a
- every
- sings
- I

ПРОДОВЖИТИ

14:48 duolingo 14:48

Що ви чуєте?

Progress bar: 1/3 hearts

I want to have a picnic every weekend

- first name
- spicy
- often
- sings

ПЕРЕВІРИТИ

14:49 duolingo 14:49

Що ви чуєте?

Progress bar: 1/3 hearts

- picnic
- my
- flowers
- this
- ukrainian
- fish
- I
- afternoon
- to
- have
- a
- want

ПРОДОВЖИТИ

T: Then you have to match the words with their translations.

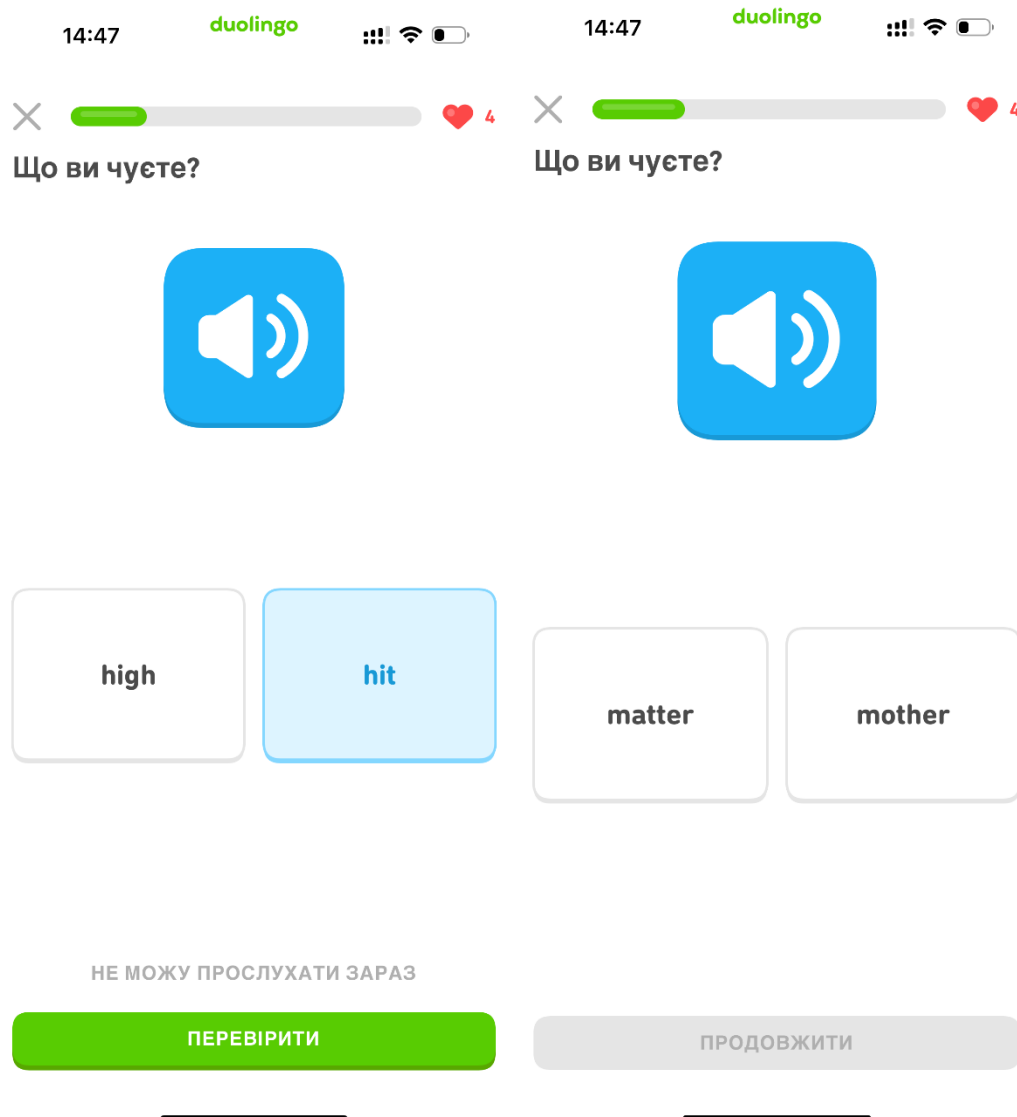
14:49 duolingo 14:49

З'єднайте пари слів

Progress bar: 1/3 hearts

крізь	library
поліція	police
бібліотека	weather
працювати	through
погода	work

T: And one more kind of exercise is to listen to the man saying a word and choose what word you hear!

T: That's it. It seems a lot. But you know you spend not more than 10 minutes doing these exercises. Good luck! If you have questions, you may always ask me! Have a nice day!